

Pravni učinci Europske potvrde o nasljeđivanju

Šarić, Lana

Master's thesis / Diplomski rad

2025

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:199:262314>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-10**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

REPUBLIKA HRVATSKA

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PRAVNI FAKULTET

KATEDRA ZA GRAĐANSKO PRAVO

Studentica:

Lana Šarić

DIPLOMSKI RAD

Pravni učinci Europske potvrde o nasljeđivanju

Mentorica:

prof. dr. sc. Tatjana Josipović

Zagreb, 2025.

Ja, Lana Šarić, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključiva autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Lana Šarić, v.r.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	4
2. O UREDBI O NASLJEĐIVANJU.....	9
2.1. Svrha donošenja i područje primjene.....	9
2.2. Mjerodavno pravo i izbor prava.....	10
2.3. Sudska nadležnost.....	11
2.4. Odnos s trećim državama i ograničenje postupka.....	13
2.5. Priznavanje odluka o nasljeđivanju s prekograničnim elementom i izvršenje u državama članicama.....	14
3. POTVRDA O NASLJEĐIVANJU.....	17
3.1. Potvrda kao jedinstveni pravni instrument.....	17
3.2. Izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, krug korisnika i važenje preslika.....	18
3.3. Funkcije Potvrde o nasljeđivanju.....	21
4. UČINCI POTVRDE O NASLJEĐIVANJU - SUDSKA PRAKSA SUDA EUROPSKE UNIJE.....	25
4.1. Općenito o učincima Potvrde o nasljeđivanju.....	25
4.2. Pretpostavke za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju.....	25
4.3. Greške u izdavanju, važenje ovjerenih preslika i na koga djeluju učinci Potvrde o nasljeđivanju.....	30
4.4. Upisivanje vlasništva nekretnina u nacionalne upisnike temeljem Potvrde o nasljeđivanju i formalni zahtjevi za upis.....	33
4.5. Učinci Potvrde o nasljeđivanju u kontekstu bračnoimovinskog režima i režima koji imaju učinke usporedive s učincima braka.....	38
5. UČINCI POTVRDE O NASLJEĐIVANJU- PROBLEMI U PRAKSI.....	42
5.1. Ekonomska i društvena važnost nesmetanog ostvarivanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju.....	42
5.2. Informiranost građana država članica i pravnih profesionalaca.....	43
5.3. Izazovi vezani uz sudsku nadležnost.....	44
5.4. Učinci Potvrde o nasljeđivanju u slučaju nasljeđivanja između država članica i trećih država.....	46
5.5. Prikupljanje informacija o ostavini i nasljeđivanje digitalnih dobara.....	48
5.6. Upisivanje vlasništva nekretnina u nacionalne upisnike temeljem Potvrde o nasljeđivanju.....	51
6. ZAKLJUČAK.....	54
7. POPIS LITERATURE.....	58

1. UVOD

Jedna od temeljnih sloboda građana država članica jest sloboda kretanja.¹ To podrazumijeva slobodu građana država članica da se slobodno nastanjuju, zapošljavaju, kao i stječu imovinu na području drugih država članica. Priključivanjem novih država članica područje Europske unije proširilo se do danas na dvadeset i sedam država te dovelo do značajnih migracija stanovništva unutar država članica, ali i migracija u odnosu na treće države. Prema statističkim podacima o stanovništvu Europske unije², gotovo 14 milijuna državljana država članica živi u nekoj drugoj državi članici, čiji nisu državljani, a još 27 milijuna stanovnika Europske unije državljani su trećih zemalja. Zbog toga su na području Europske unije sve češći slučajevi nasljeđivanja s prekograničnim elementom.³

Europska unija rješavanju takvih, sve brojnijih slučajeva nasljeđivanja s prekograničnim elementom pristupila je donošenjem Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju⁴ (u daljnjem tekstu Uredba o nasljeđivanju), koja se primjenjuje na nasljeđivanja umrlih nakon 17. kolovoza 2015. godine. Uredba o nasljeđivanju omogućuje ograničeni izbor mjerodavnog prava za nasljeđivanje od strane ostavitelja te za nasljednike pruža ograničene mogućnosti izbora sudske nadležnosti za ostavinski postupak. Jedan od najvažnijih aspekata Uredbe o nasljeđivanju jest specifični autonomni i nadnacionalni pravni instrument Europska potvrda o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu: Potvrda o nasljeđivanju).⁵

---

¹ V. čl. 45. Ugovora o funkcioniranju Europske unije od 13. prosinca 2007. – pročišćeni tekst, SL C 202, 7. 6. 2016., str. 47–360.

² Službene internetske stranice Europske unije, *Činjenice i brojke o Europskoj uniji*, dostupno na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/facts-and-figures-european-union_hr (10. listopada 2024.).

³ Prema European Commission, *Cross-border successions - A citizen's guide*, str. 3, dostupno na: <https://www.elra.eu/wp-content/uploads/2017/10/DS0417513ENN.en.pdf> (30. siječnja 2025.) i Wautelet, P., *Case study - cross border successions (advanced level)*, Academy of European Law, ožujak 2017., str. 4, dostupno na: https://era-comm.eu/Better_Applying_the_EU_Regulations/kiosk/pdf/case_studies/topic3/Case_study_topic3_Advanced_EN.pdf (30. siječnja 2025.) prekogranična dimenzija nasljeđivanja podrazumijeva da u nasljeđivanju postoje elementi vezani za različite države članice, primjerice da je ostavitelj uobičajeno boravio u državi koja nije država njegova državljanstva, ili da je imao imovinu u državi koja nije država njegovog uobičajenog boravišta, ili da nasljednici uobičajeno borave u državi različitoj od države uobičajenog boravišta ostavitelja.

⁴ SL L 201, 27.7.2012, str. 107–134.

⁵ V. čl. 62. Uredbe o nasljeđivanju.

Prema Preambuli Uredbe o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu Preambula), Potvrda o nasljeđivanju trebala bi omogućiti brzo, skladno i učinkovito ostvarivanje prava koja proizlaze iz nasljeđivanja⁶, u vezi imovine koja se nalazi u drugim državama članicama, a ne u onoj u čija su tijela nadležna za ostavinski postupak odnosno u državama članicama u čije državljanstvo nasljednici nemaju. Izdavanje Potvrde o nasljeđivanju može tražiti samo usko ograničeni krug korisnika: nasljednici, legatari vindikacijskog legata, upravitelji ostavinom i izvršitelji oporuke.⁷ Ona proizvodi direktne učinke u svim državama članicama⁸ pa je korištenje Potvrdom o nasljeđivanju pogodna alternativa procesu priznavanja stranih sudskih odluka donesenih u ostavinskim postupcima, javnih isprava i sudskih nagodbi u nasljednopravnim stvarima. Na temelju stranih sudskih odluka u svakoj državi članici u kojoj postoji imovina ostavitelja trebalo bi pokrenuti postupke priznavanja strane sudske odluke, a što rezultira i višim troškovima za korisnike. Ujedno takvi postupci priznavanja otežavaju i usporavaju raspolaganje i upravljanje ostavinom. Glavni je cilj Potvrde o nasljeđivanju otkloniti praktične probleme vezane za postupak priznanja stranih odluka donesenih u ostavinskim postupcima. Korisnicima Potvrde o nasljeđivanju izdaje se preslika, ograničenog roka trajanja od šest mjeseci. Potvrda o nasljeđivanju može se izmijeniti, korigirati, kao i opozvati ako dođe do grešaka prilikom izdavanja ili naknadnih promjena u vezi kruga korisnika. Ipak, u mnogim slučajevima nasljeđivanja s prekograničnim elementom, nadležna tijela ili javni bilježnici kao povjerenici sudova ne prepoznaju postojanje tog prekograničnog elementa i ne izdaju Potvrdu o nasljeđivanju, što kasnije onemogućuje ili komplicira ostvarivanje prava za nasljednike.⁹

U praksi dolazi do dvojbi na koga se sve odnose učinci Potvrde o nasljeđivanju te kako će nadležna tijela postupiti u slučaju grešaka u već izdanoj Potvrdi o nasljeđivanju. Nadležna tijela koja trebaju osigurati ostvarivanje njenih učinaka pritom nisu samo sudovi ili javni bilježnici, nego i bankarske institucije, osiguravajuće kuće i ostale slične institucije, kao one koje s kojima nasljednici dolaze u kontakt radi prijenosa imovine ostavitelja. Na postojanje dvojbi u tumačenju učinaka Potvrde o nasljeđivanju ukazuje i sudska praksa Suda

---

⁶ V. t. 67 Preambule.

⁷ V. čl. 63./1. Uredbe o nasljeđivanju.

⁸ V. čl. 69./1. Uredbe o nasljeđivanju.

⁹ V. presudu Suda Europske unije od 21. lipnja 2018., *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485.

Europske unije (u daljnjem tekstu Sud). Tako se npr. u slučaju predmeta UE, HC, C-301/20¹⁰, u vezi ostavine austrijskog državljanina, pokazalo da postoje dvojbe takvih institucija, ali i sudova o tome kako postupiti u slučaju administrativnih grešaka u Potvrdi o nasljeđivanju. Potvrđene su i teškoće zbog toga što u praksi krug korisnika odnosno osoba s pravnim interesom za korištenje Potvrde o nasljeđivanju može biti širi od kruga osoba ovlaštenih za zahtijevanje njenog izdavanja.

Potvrda o nasljeđivanju bi se trebala moći koristiti radi ostvarivanja prava u vezi bilo koje naslijeđene imovine u drugoj državi članici, bila to pokretna ili nepokretna imovina. Prilikom zahtjeva za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, nije obavezno dostaviti podatke koji pokazuju od čega se sastoji ostavina i omogućavaju identifikaciju imovine, a nadležna tijela koja Potvrdu o nasljeđivanju izdaju ionako nemaju mogućnosti prikupiti i verificirati informacije o imovini koja se nalazi u drugoj državi, posebno kad je riječ o nekretninama. Ipak, postoje bitna ograničenja u ostvarivanju učinaka Potvrde o nasljeđivanju kad je riječ o određenoj imovini, naročito nekretninama. Kad je riječ o vlasništvu nekretnina, postoji dodatni otežavajući faktor u vezi ostvarivanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju. Ona, naime, jest isprava koja služi kao temelj za upis vlasništva nekretnina u upisnike u slučaju nasljeđivanja s prekograničnim elementom. Formalne zahtjeve za upis, međutim, regulira nacionalno pravo države članice upisnika. Istovremeno, nasljednici ni ostavitelji nisu uvijek u mogućnosti izabrati nadležnost suda države u kojoj se nalaze nekretnine, a koji bi donio odluku temeljem koje bi se najlakše i najbrže proveo upis vlasništva nekretnine u upisnik. Stoga, osobe s pravnim interesom imaju teškoća pri pokušaju upisa vlasništva naročito nekretnina u upisnike, jer podaci u izdanim im Potvrđama o nasljeđivanju nisu u skladu s formalnim zahtjevima nacionalnih upisnika ili ne daju dovoljno informacija da se omogući upis. Taj problem pokazao se naročito u predmetu R.J.R, C-354/21¹¹, slučaj litavskog državljanina koji je pri litavskom upisniku pokušao upisati vlasništvo naslijeđene nekretnine temeljem Potvrde o nasljeđivanju izdane u Njemačkoj.

Nadalje, ni u slučaju nasljeđivanja digitalne imovine ili imovine na bankovnim računima ostavitelji i njihovi nasljednici ne mogu biti sigurni da će lako moći ostvariti svoja prava, unatoč Potvrdi o nasljeđivanju. Sa strane bankovnih institucija, prepreka može biti

---

¹⁰ V. presudu Suda Europske unije od 1. srpnja 2021., *UE, HC protiv Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG*-, C-301/20, EU:C:2021:528.

¹¹ V. presudu Suda Europske unije od 9. ožujka 2023., *R.J.R. protiv Registru centras VI*, C-354/21, EU:C:2023:184.

nizak stupanj informiranosti bankarskih i osiguravajućih institucija kada je riječ o učincima Potvrde o nasljeđivanju te nedostatak komunikacije s javnim bilježnicima, uz neprihvatanje njihove službene uloge kao povjerenika suda. Neke institucije ne žele prihvatiti Potvrdu o nasljeđivanju kao valjanu ispravu temeljem koje bi nasljednicima predali imovinu ostavitelja, primjerice novac na bankovnim računima ili u fondovima, ili odbijaju dati javnim bilježnicima informacije o imovini koja je pripadala ostavitelju, pozivajući se na bankarsku tajnu.¹² Poseban problem je neregulirano tržište kriptovaluta, koje može predstavljati značajnu financijsku vrijednost, ali ne predviđa put nasljeđivanja takve imovine, mimo aktivnog zalaganja ostavitelja da omogući pristup takvoj imovini svojim nasljednicima.

U slučaju nasljeđivanja iza državljana trećih država, čije je uobičajeno boravište na području država članica, problematično je i pitanje nasljeđivanja imovine koja se ne nalazi na području država članica i ostvarenje načela jedinstva nasljeđivanja takvih ostavitelja. Njihovi nasljednici često neće imati koristi od učinaka Potvrde o nasljeđivanju, jer se može očekivati da odluke tijela nadležnih za nasljeđivanje u državama članicama neće biti priznate u trećim zemljama. To će za nasljednike najčešće značiti ograničenje ostavinskog postupka samo na imovinu koja se nalazi u državama članicama te potrebu da pokreću posebne postupke u trećim zemljama. Broj građana Europske unije koje pogađa ta činjenica pritom je veći od broja građana koji su državljani država članica i čija se imovina nalazi na njihovom području, a čiji će se nasljednici moći poslužiti Potvrdom o nasljeđivanju radi ostvarivanja svojih prava.

Građani država članica koji imaju uobičajeno boravište u državama svog državljanstva sve češće posjeduju digitalnu imovinu. Takva imovina uobičajeno je vezana za platforme čija su sjedišta u drugim državama, najčešće u Sjedinjenim Američkim Državama ili Velikoj Britaniji. Nasljeđivanje iza takvih ostavitelja također ima prekogranični element. No, samo u slučaju kada je ta digitalna imovina vezana za platforme registrirane u državama članicama, nasljednici će se moći direktno služiti Potvrdom o nasljeđivanju radi ostvarivanja prava, dok u ostalim slučajevima nije izvjesno da će se priznati njeni učinci, nego će moguće biti potrebno pokretanje novih postupaka u trećim državama.

---

¹² V. Notaries of Europe, *MAPE Successions*, 2023., preporuka 2, str. 2, dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/09/MAPE-Successions-final-study.pdf> (12. siječnja 2025.).

Zbog svega navedenog dvojbeno je koliko se građani Europske unije mogu pouzdati u direktne učinke Potvrde o nasljeđivanju radi brzog i lakog ostvarivanja svojih prava u slučaju nasljeđivanja s prekograničnim elementom u svim onim slučajevima kada bi im to bilo to potrebno. Ovaj rad bavi se pitanjem nasljeđivanja s prekograničnim elementom na području Europske unije te istraživanjem ostvaruje li Potvrda o nasljeđivanju očekivane učinke u tom kontekstu. U radu se analiziraju učinci Potvrde o nasljeđivanju, praktični problemi kad je riječ ostvarivanju njezinih učinaka i praksa Suda u tumačenju njenih učinaka. Cilj rada jest utvrditi da li se Potvrdom o nasljeđivanju efikasno u praksi ostvaruju sve njezine funkcije i da li se na zadovoljavajući način osigurava zaštita nasljednika i svih trećih osoba koje imaju pravni interes u vezi nasljeđivanja s prekograničnim elementom. Na kraju se predlažu mjere kojima bi se moglo doprinijeti jačoj pravnoj zaštiti svih zainteresiranih osoba prilikom korištenja Potvrde o nasljeđivanju i potpunijem ostvarivanju njenih učinaka u praksi.

2. O UREDBI O NASLJEĐIVANJU

2.1. Svrha donošenja i područje primjene

Uredba o nasljeđivanju omogućuje građanima Europske Unije koji žive u državi koja nije država njihova državljanstva ili imaju imovinu u više država članica da se na njihovo nasljeđivanje primjenjuje isto nacionalno nasljedno pravo u cijelosti. To pravo se, prema odredbama Uredbe o nasljeđivanju, primjenjuje bez obzira na vrstu imovine i bez obzira na državu u kojoj se imovina nalazi.

Prije primjene Uredbe o nasljeđivanju, kod nasljeđivanja s prekograničnim elementom i ostavinom u raznim državama članicama bilo je moguće da se na dio imovine primjenjuje jedno pravo (u slučaju nekretnina, *lex rei sitae*), a na ostatak imovine drugo pravo. Donošenjem Uredbe o nasljeđivanju, omogućeno je da građani država članica čije bi nasljeđivanje bilo ono s prekograničnim elementom znaju što mogu očekivati u slučaju svoje smrti, kao i da mogu planirati svoje nasljeđivanje s priličnom sigurnošću da će se nakon njihove smrti ostvariti željeni učinci.

To se odnosi barem na većinu, iako ne i sve države članice, jer se Uredba o nasljeđivanju ne primjenjuje u slučaju Danske i Irske, koje su se isključile iz njene primjene.¹³ Nije se primjenjivala ni u slučaju Ujedinjenog Kraljevstva¹⁴, koje je u međuvremenu izašlo iz Europske unije te je danas ionako treća zemlja.

Područje primjene Uredbe o nasljeđivanju ograničeno je te se iz njega izrijekom isključena neka pitanja (čl. 1.). Ona se ne primjenjuje na porezne i upravne stvari, pitanja bračne stečevine i imovinskih režima odnosa čiji su učinci usporedivi s učincima braka, na pitanja koja uređuje pravo trgovačkih društava, primjerice na pitanje udjela u trgovačkih društvima u slučaju smrti članova. Posebno je bitno da su iz područja primjene Uredbe isključeni prirodna stvarnih prava kao i upisivanje prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini u upisnike, posebno kad se radi o zahtjevima za upis, učincima upisa ili neupisa. To pitanje

---

¹³ V. t. 82 i t. 83 Preambule.

¹⁴ V. t. 82 Preambule.

prepušteno je državama članicama i regulira se odredbama nacionalnih prava država koje vode takve upisnike.

2.2. Mjerodavno pravo i izbor prava

Kad je riječ o mjerodavnom pravu, Uredba o nasljeđivanju propisuje da je pravo koje je mjerodavno za nasljeđivanje mjerodavno u cijelosti, od trenutka otvaranja nasljedstva pa sve do diobe ostavine (čl. 23.). To je, prema Josipović, odraz načela jedinstva nasljeđivanja.¹⁵

Opće je pravilo Uredbe o nasljeđivanju da je pravo mjerodavno za nasljeđivanje u cijelosti pravo države u kojoj je umrli imao svoje uobičajeno boravište u trenutku smrti (čl. 21./1.). S druge strane, takvo opće pravilo ublaženo je takozvanom klauzulom izuzeća¹⁶, prema kojoj će, ako je iz svih okolnosti slučaja jasno da je ostavitelj u trenutku smrti bio očigledno bliže povezan s državom koja nije država njegovog uobičajenog boravišta, pravo mjerodavno za nasljeđivanje biti pravo te druge države (čl. 21./2.).

Te važne odredbe Uredbe o nasljeđivanju ovise o pojmu koji nije čvrsto definiran, pojmu uobičajenog boravišta. Uredba o nasljeđivanju naime ne određuje što je to točno uobičajeno boravište. U Preambuli se upućuje ono tijelo koji se bavi pitanjem nasljeđivanja s prekograničnim elementom da procijeni životne okolnosti umrlog, a posebno kad je riječ o prisutnosti umrlog u nekoj državi članici, trajanju i razlozima te prisutnosti, te prosudi koje pravo bi trebalo biti mjerodavno u tom konkretnom slučaju.¹⁷

Takav nedostatak definicije uobičajenog boravišta, a što je glavni kriterij za određivanje mjerodavnog prava, dopušta da se u obzir uzmu sve okolnosti nekog pojedinačnog slučaja i posebnosti života umrlog. Prema Preambuli, ako je umrli boravio u nekoj državi članici zbog poslovnih i ekonomskih razloga, ali je zadržao čvrstu vezu s državom svog podrijetla, koja je možda bila središte njegovih životnih i obiteljskih interesa, bilo bi opravdano ustanoviti da je država podrijetla zapravo država uobičajenog boravišta ostavitelja te kao mjerodavno odrediti pravo te države članice.¹⁸

Složene situacije mogu biti i one u kojima je umrli živio između nekoliko država članica pa nije lako određivo u kojoj bi od njih bilo njegovo uobičajeno boravište. U tim

---

¹⁵ V. Josipović, T. (ur.), *Privatno pravo Europske unije - posebni dio*, Zagreb, Narodne novine., 2022., str. 535.

¹⁶ *Ibid.*, str. 569.

¹⁷ V. t. 23 Preambule.

¹⁸ V. t. 24 Preambule.

slučajevima državljanstvo umrlog ili mjesto gdje se nalazi imovina mogu biti važni kriteriji odlučivanja o tome koje pravo bi trebalo primijeniti kao mjerodavno.¹⁹ Ako je umrli u državu svog uobičajenog boravišta preselio relativno nedavno prije smrti te sve okolnosti slučaja pokazuju da je očigledno bio više povezan s nekom drugom državom, kao mjerodavno pravo iznimno se može odrediti pravo te države.

Takvim odsustvom stroge definicije uobičajenog boravišta omogućilo se da Uredba o nasljeđivanju, kad je riječ o određivanju mjerodavnog prava, bude veoma fleksibilna i primjenjiva na veliki broj različitih slučajeva, da pokriva razne životne situacije i okolnosti te ostavlja sudu ili drugom tijelu nadležnom za nasljeđivanje da te okolnosti ocjeni i donese odluku o tome koje pravo treba primijeniti kao mjerodavno.

Uredba o nasljeđivanju omogućuje i izbor prava. Osoba može za pravo koje će uređivati njeno nasljeđivanje odabrati pravo države čiji je državljan u trenutku izbora ili u trenutku smrti pa i birati između više prava, ako ima više državljanstava (čl. 22./1.). U tom slučaju, izbor prava se mora izvršiti izričito, dakle potrebno je da ostavitelj načini oporuku (čl. 22./2.).

Tako Uredba o nasljeđivanju dopušta građanima država članica da odaberu i ono pravo za koje smatraju da bolje rješava pitanja njihovog nasljeđivanja, koje im je bliskije, ili po čijim odredbama materijalnog prava žele da se izvrši određivanje nasljednika, nasljedničkih dijelova i odrede svi ostali važni aspekti nasljeđivanja.

Ono što može donekle utjecati na primjenu izabranog prava jest odbijanje suda nadležnog za nasljeđivanje da primijeni odredbe tog prava radi očigledne nespojivosti takve primjene s javnim poretkom države suda (čl. 35.). No, ne može biti riječ o odbijanju primjene tog prava kao mjerodavnog općenito, nego samo o neprimjenjivanju neke njegove odredbe, poput one koja pravi razliku između muških i ženskih nasljednika, ili između nasljednika rođenih u bračnoj i izvanbračnoj zajednici.²⁰

2.3. Sudska nadležnost

Kad je riječ o sudskoj nadležnosti, opće je pravilo Uredbe o nasljeđivanju da je za nasljeđivanje u cijelosti nadležan sud države članice uobičajenog boravišta ostavitelja (čl. 4.).

---

¹⁹ V. t. 25 Preambule.

²⁰ V. Josipović, T., *op. cit.* u bilj. 15, str. 578.

Takva odredba omogućuje da sudovi koji će biti nadležni za nasljeđivanje najčešće primjenjuju svoje nacionalno pravo, *lex fori*. To bi bio slučaj svaki put kada ostavitelj nije napravio izbor prava. Tako se poveznicom uobičajenog boravišta, u slučaju da nema izbora prava od strane ostavitelja, omogućuje da ono što će biti najčešća situacija u mnogim nasljednim predmetima, pravo države uobičajenog boravišta ostavitelja kao pravo mjerodavno za nasljeđivanje, ujedno bude i pravo nadležnog suda. To je pravo koje taj sud poznaje i o materijalnim odredbama tog prava ne mora tražiti informacije od stranih pravosudnih tijela. Sud koji je nadležan, temeljem poveznice uobičajenog boravišta ostavitelja, ne može odbiti nadležnost u korist suda neke druge države članice. Dakle, može se dogoditi da se cijela ili većina imovine, kao i nasljednici, nalaze u istoj državi članici, no da će o ostavini ipak morati odlučivati sud neke druge države članice, one uobičajenog boravišta ostavitelja.

Načini li ostavitelj izbor prava, takav izbor ima posljedice i kad je riječ o sudskoj nadležnosti. Ili će sud uobičajenog boravišta, koji će biti nadležan za nasljeđivanje, morati primijeniti pravo koje nije *lex fori*, ili se stranke na koje se nasljeđivanje odnosi, ako je izabrano pravo neke države članice, mogu sporazumjeti o sudskoj nadležnosti suda te države članice čije je pravo mjerodavno (čl. 5.). To bi mogla biti povoljnija pozicija za sud, jer bi sud koji time postaje nadležan primjenjivao svoje nacionalno nasljedno pravo, kao i za nasljednike, jer je moguće da se i nasljednici i imovina nalaze u toj državi.

Ako i nema sporazuma stranaka, sudovi mogu odbiti nadležnost na zahtjev jedne od stranaka, u slučaju da je umrli načinio izbor prava, ako smatraju da će sud države članice izabranog prava biti u boljem položaju odlučivati o nasljeđivanju, a s obzirom na okolnosti kao što su mjesto uobičajenog boravišta stranaka ili mjesto gdje se imovina nalazi (čl. 6.). Također, moguće je da će sud države članice čije je pravo ostavitelj izabrao biti nadležan i ako je postupak već pokrenut pred tim sudom, iako to nije trebao biti slučaj, ako su stranke izričito prihvatile njegovu nadležnost (čl.7./3.). Čak i ako nije došlo do sporazuma stranaka o izboru suda, sud koji je započeo postupak će nastaviti biti nadležan ako su se stranke upustile u postupak, a da nisu osporile nadležnost tog suda (čl.9./1.).

Dutta primjećuje da je manjkavost Uredbe o nasljeđivanju što se ne dopušta ostavitelju da napravi izbor nadležnosti, onako kako mu se međutim dopušta da napravi izbor mjerodavnog prava, a ne dopušta se ni strankama da postignu sporazum o nadležnosti nekog drugog suda u onim slučajevima kada nije učinjen izbor mjerodavnog prava od strane

ostavitelja, nego samo onda kada je izbor učinjen.²¹ Tako će u svim onim slučajevima kad je mjerodavno pravo uobičajenog boravišta i umrli nije učinio neki drugi izbor, nužno biti nadležan sud njegovog uobičajenog boravišta. Čini se, zaključuje Dutta, da je takvo zakonodavno rješenje usmjereno više na to da se olakša posao sudovima i elimira potreba primjene stranog prava, a manje za time da se dopusti široka privatna autonomija ostavitelja i stranaka u postupku.²²

Ipak, takva je odredba donekle ublažena dopuštanjem supsidijarne nadležnosti (čl. 10.). Ako se uobičajeno boravište ostavitelja u trenutku smrti ne nalazi u državi članici, sudovi države članice u kojoj se nalazi imovina ostavitelja svejedno imaju nadležnost odlučivati o nasljeđivanju u cijelosti ako je umrli u trenutku smrti imao državljanstvo države članice, ili ako je svoje prethodno uobičajeno boravište imao u državi članici, a do trenutka pokretanja postupka pred sudom nije prošlo više od pet godina od promjene tog uobičajenog boravišta. Čak i ako, prema tim odredbama, nijedan sud države članice nije nadležan, sud države članice u kojoj se nalazi imovina svejedno će imati nadležnost odlučivati o nasljeđivanju te imovine.

Uredba dopušta *forum necessitatis* pa ako ni jedan sud države članice nije nadležan, sudovi države članice iznimno mogu odlučivati o nasljeđivanju ako u trećoj državi postupak nije moguće pokrenuti ili ga nije moguće provesti u razumnom roku (čl. 11.). To može biti, komentira Dutta, primjerice radi rata, prirodnih katastrofa, političkog progona ili obustave rada pravosuđa, dakle nekih izvanrednih okolnosti u zemlji čiji bi sud inače bio nadležan.²³

2.4. Odnos s trećim državama i ograničenje postupka

Postavlja se pitanje, ako je neka imovina smještena u trećoj državi, a sud koji o nasljeđivanju odlučuje nalazi se u državi članici, ima li smisla da nadležni sud odlučuje o čitavoj imovini i hoće li takva odluka moći biti provedena u toj trećoj zemlji. Uredba o nasljeđivanju stoga dopušta ograničenje postupka (čl. 12.) pa na zahtjev jedne od stranaka nadležni sud može iz svog odlučivanja isključiti dio imovine koja se nalazi u trećoj zemlji,

---

²¹ V. Dutta, A., *Novo međunarodno nasljedno pravo Evropske unije – prvo čitanje Uredbe o nasljednom pravu*, Nova pravna revija, 4:7/2013, str. 12.

²² *Ibid.*

²³ *Ibid.*

ako se može očekivati da njegova odluka u pogledu te imovine neće biti priznata ili izvršiva u toj zemlji.

U istraživanju vezano uz primjenu Uredbe o nasljeđivanju iz hrvatske i slovenske perspektive, pokazalo se da primjena načela jedinstva ostavine u odnosu na imovinu koja se nalazi u trećim zemljama u praksi ne funkcionira.²⁴ To se događa u ostavinskim postupcima s prekograničnim elementom za koje su nadležni sudovi Hrvatske ili Slovenije kad je riječ o imovini koja se nalazi u Bosni i Hercegovini ili Srbiji. Praktičari koji su sudjelovali u tom istraživanju dvoje o mogućnosti priznanja i izvršenja njihovih odluka o nasljeđivanju u tim trećim zemljama, smatraju važnim informirati stranke o riziku da odluke nadležnog suda o toj imovini neće biti priznate i izvršene te svjedoče o tome da stranke u tim slučajevima zahtijevaju ograničenje postupka i izdvajanje imovine koja se nalazi u trećoj državi, kako bi o toj imovini mogao odlučiti sud te treće države.²⁵

2.5. Priznavanje odluka o nasljeđivanju s prekograničnim elementom i izvršenje u državama članicama

U slučaju nasljeđivanja s prekograničnim elementom, s obzirom na odredbe o mjerodavnom pravu i sudskoj nadležnosti Uredbe o nasljeđivanju, sud jedne države donijet će odluku koju će potom biti potrebno provesti u nekoj drugoj državi članici.

Uredba, stoga, uređuje priznavanje i izvršenje odluka između države članice podrijetla i države članice izvršenja. Država članica podrijetla je ona država članica u kojoj je donesena neka odluka, odobrena ili sklopljena sudska nagodba, izrađena javna isprava ili izdana Potvrda, dok je s druge strane, država članica izvršenja ona država u kojoj se traži potvrda o izvršivosti ili izvršenje odluke, sudske nagodbe ili javne isprave (čl. 3/1.).

Opće je pravilo Uredbe o nasljeđivanju da se odluka donesena u državi članici podrijetla priznaje u državi članici izvršenja bez potrebe za bilo kakvim posebnim postupkom (čl. 39.) te se takva odluka ni pod kojim uvjetima ne smije preispitivati s obzirom na njen sadržaj (čl. 41.). Sudovi države članice izvršenja limitirani su na pitanje provedbe odluke u toj državi članici, a ne propituju ispravnost odluke ili razloga koji su do nje doveli.

---

²⁴ V. Aras Kramar, S., *Nasljednopravna stvar s prekograničnim elementom i nadležnost u okviru Uredbe (EU) br. 650/2012 - neka hrvatska i slovenska iskustva i dvojbe*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 41, br. 1, 2020, str 98.

²⁵ *Ibid.*, str. 99.

Uredba o nasljeđivanju definira formalnu proceduru kad je riječ o priznavanju takve odluke, što uređuje pravo države članice izvršenja (čl. 46.). Podnositelj zahtjeva ne mora imati adresu niti opunomoćenog zastupnika u toj državi članici, što nasljednicima olakšava ostvarivanje njihovih prava bez stvaranja dodatnih troškova ili otežavajućih okolnosti. Zahtjevu za izvršenje prilaže se primjerak odluke o nasljeđivanju koji ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje autentičnosti odluke te ovjera koju izdaje sud ili nadležno tijelo države članice podrijetla u propisanom obliku (obrazac iz čl. 46. Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju²⁶, u daljnjem tekstu Provedbena uredba). Ako sud ili nadležno tijelo države u kojoj se odluka ima izvršiti to zatraži, prilaže se i prijevod isprava, koji mora napraviti prevoditelj ovlašten za to u jednoj od država članica (čl. 47.). Ako je formalna procedura zadovoljena, odluka se proglašava izvršivom u državi članici izvršenja, bez posebnih provjera (čl. 48.). Kada se ta odluka dostavi strankama, postoji mogućnost žalbe neke od stranaka na odluku o proglašenju izvršivosti, i to u roku od trideset dana od dostave odluke, odnosno šezdeset dana ako stranka kojoj se odluka dostavlja nema domicil u državi članici izvršenja nego nekoj drugoj državi članici (čl. 50).

Iako sud države članice nije ovlašten preispitivati *meritum* stvari kada odlučuje o izvršivosti neke odluke donesene u drugoj državi članici, postoje određeni razlozi kada se priznanje takve odluke može odbiti.²⁷ Posebno važan razlog među opisanima u tom članku je suprotnost s javnim poretom. Jednako kao što bi nadležni sud države članice trebao odbiti primijeniti odredbu mjerodavnog prava koja, primjerice, diskriminira nasljednike na osnovi spola ili propisuje da izvanbračna djeca imaju manja prava nego djeca iz bračne zajednice, tako bi i sud države članice koji treba provesti neku odluku donesenu u drugoj državi članici ili trećoj zemlji trebao odbiti provedbu odluke koja je u raskoraku s čl. 21. Povelje Europske unije o temeljnim pravima²⁸, primjerice ako diskriminira nekog od nasljednika po nekoj osnovi, kao što je spol, vjera, zanimanje i slično.²⁹

---

²⁶ SL L 359, 16.12.2014, str. 30–84, Prilog 4., Obrazac IV.

²⁷ V. čl. 40. Uredbe o nasljeđivanju.

²⁸ SL C 202, 7.6.2016., str. 389–405.

²⁹ V. Aras Kramar S., Turk M., Vučko K., *Završno izvješće o provedenom istraživanju o primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji*, elektroničko izdanje, Hrvatski pravni centar, 2019., str. 53, dostupno na: https://www.hjk.hr/Portals/0/ForumUpload/dokumenti/Završno%20izvjesce_hrv.pdf (18. listopada 2024.).

Provedba odluke će se odbiti i ako je donesena u odsutnosti tuženika³⁰, a nije mu pravodobno dostavljeno pismeno o pokretanju postupka, dakle ako nekoj osobi s pravnim interesom nije bilo omogućeno da sudjeluje o postupku. Razlog za odbijanje može biti i ako je odluka države članice podrijetla nespojiva s odlukom koja je donesena u postupku između istih stranaka u državi članici u kojoj se traži priznanje. Iako to ne bi trebao biti čest slučaj, jer u isto vrijeme ne bi trebali biti nadležni sudovi dviju država članica, prema odredbi o zabrani dvostruke litispendencije (čl. 17.). Odluka se može odbiti izvršiti i ako je nespojiva s prethodnom odlukom koja je donesena u drugoj državi članici ili u trećoj državi, u postupku o istom predmetu i između istih stranaka (*res iudicata*) i to ako prethodna odluka ispunjava propisane uvjete za priznanje u državi članici izvršenja. Sud države članice izvršenja odluke može i zastati s postupkom ako je u državi članici podrijetla protiv neke odluke o nasljeđivanju uložen redovni pravni lijek (čl. 42.), a može i samo djelomično izvršiti odluku o nasljeđivanju, ako ima više zahtjeva, a ne može se proglasiti izvršivost za sve (čl. 55.).

Ako su stranke pred sudom države članice podrijetla sastavile javnu ispravu, takva će javna isprava imati dokaznu snagu i u drugim državama članicama, što se postiže popunjavanjem obrasca koji opisuje njenu dokaznu snagu u državi članici podrijetla, a vjerodostojnost takve javne isprave bit će moguće osporavati samo pred sudom države članice podrijetla (čl. 59.).

Prema “Vodiču za primjenu Uredbe o nasljeđivanju”, takva javna isprava može biti primjerice ugovor među strankama o podjeli ostavine, oporuka ili ugovor o nasljeđivanju, izjava o prihvaćanju ili izjava o odricanju od nasljedstva.³¹ Ako takva javna isprava u državi članici podrijetla ima dokazni učinak kakav ta isprava ne bi mogla imati u državi članici izvršenja, Uredba o nasljeđivanju određuje da joj se treba priznati najbliži učinak koji takva isprava može imati u državi članici izvršenja³², ako to nije u suprotnosti s javnim poretom države članice izvršenja. I sudske nagodbe izvršive u državi članici podrijetla bit će proglašene izvršivima u drugoj državi članici na zahtjev bilo koje stranke (čl. 61.).

---

³⁰ V. u tom smislu da Dutta, A., *op. cit.* bilj. 21, str. 19, primjećuje da se ovdje koristi pojam “tuženik”, a ne pojam stranke ili sudionika postupka, iako ostavinski postupak po svojoj naravi nije parnični postupak.

³¹ V. Kramar Aras S., Vučko K., *Vodič za primjenu Uredbe (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju*, elektroničko izdanje, Hrvatski pravni centar, 2020., str. 53, dostupno na: https://www.hok-cba.hr/wp-content/uploads/2021/11/vodiu_za_primjenu_uredbe_o_nasljedivanju.pdf (15. listopada 2024.).

³² *Ibid.*, str. 54.

3. POTVRDA O NASLJEĐIVANJU

3.1. Potvrda kao jedinstveni pravni instrument

Unatoč sveobuhvatnom rješenju Uredbe o nasljeđivanju koje omogućava provedbu odluka o nasljeđivanju s prekograničnim elementom između država članica, izvršenje takve odluke nije jednostavan proces za zainteresirane stranke. Sporno, primjerice, može biti kako dokazati nečiji status vezan uz nasljedstvo, kako dokazati ovlasti onoga tko je pozvan na izvršenje oporuke ili upravljanje ostavinom ili kako upisati vlasništvo nepokretne imovine u državi članici izvršenja. Kako bi olakšala taj postupak izvršenja odluka, izvršenja oporuka, upravljanja ostavinom te raspolaganja nasljedničkim pravima među državama članicama kod nasljeđivanja s prekograničnim elementom, Uredba o nasljeđivanju uspostavlja jedinstven nadnacionalni pravni instrument³³ - Potvrdu o nasljeđivanju.

Jednom izdana Potvrda o nasljeđivanju proizvodi svoje učinke u svim državama članicama, a da za to nije potreban poseban postupak, za razliku od postupka potrebnog za priznavanje strane sudske odluke, javne isprave ili sudske nagodbe (čl. 69/1.).

Potvrda nije javna isprava. Prema definiciji javne isprave (čl. 3./1.), to je isprava koja je službeno sastavljena ili registrirana kao javna isprava u državi članici i čija se vjerodostojnost odnosi na potpis i sadržaj javne isprave, te je utvrđena od strane državnog tijela ili drugog tijela koje je u tu svrhu ovlastila država članica podrijetla. O javnim ispravama i sudskim nagodbama Uredba o nasljeđivanju donosi odredbe u čl. 59. do čl. 61., dok o Potvrdi o nasljeđivanju uspostavlja posebne odredbe u čl. 62. do čl. 73.

Potvrda o nasljeđivanju nije ni sudska odluka, stoga što ne proizvodi učinke *res iudicata*, što je uvijek slučaj sa sudskim odlukama, a stranke koje se njome koriste zapravo se koriste preslikama čije je važenje ograničeno na šest mjeseci, što nikada ne bi bio slučaj sa sudskom odlukom.³⁴

---

³³ V. Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 579.

³⁴ V. Hoško, T.; Bolonja, B., *Europska potvrda o nasljeđivanju - pravna priroda i učinci*, Hrvatska pravna revija, 2 (2018), str. 15.

Važno je primijetiti i da se u slučaju javnih i sudskih odluka može dogoditi da se njihovo priznanje odbije radi suprotnosti s javnim poretkom, dok s Potvrdom o nasljeđivanju to nije slučaj.³⁵

Potvrda o nasljeđivanju je jedinstven pravni instrument, koji do donošenja Uredbe o nasljeđivanju nije postojao, a ima vlastite i specifične karakteristike i učinke.³⁶

3.2. Izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, krug korisnika i važenje preslika

Korištenje Potvrdom o nasljeđivanju u slučaju nasljeđivanja s prekograničnim elementom nije obvezno (čl. 62.), odnosno ona može supostojati uz odluku o nasljeđivanju države članice.

Potvrda o nasljeđivanju izdaje se ako su istovremeno ispunjene dvije pretpostavke, prva da se radi o nasljeđivanju s prekograničnim elementom, a druga da postoji objektivna potreba da se osobe ovlaštene zahtijevati njeno izdavanje njome koriste u drugoj državi članici da bi dokazali svoj status, izvršavali svoja prava ili ovlasti.³⁷

Nalazi li se primjerice sva imovina u jednoj državi članici, a čije je tijelo donijelo odluku o ostavini, za izdavanjem Potvrde o nasljeđivanju neće biti potrebe, bez obzira što nasljednik možda ima boravište u drugoj državi članici.³⁸ U tome slučaju, nadležna tijela te države članice jednostavno će moći provesti odluku drugog domaćeg tijela, primjerice javnog bilježnika, o nasljeđivanju. No, izdavanje Potvrde o nasljeđivanju moguće je zatražiti čak i ako ne dolazi do pokretanja ostavinskog postupka, primjerice zato što se ne nasljeđuju nekretnine pa se ona može izdati i osobi koja dokaže da joj je potrebna radi prijenosa pokretnina u drugu državu i otuđenja pokretnina u njoj, dakle čak i ako se ne zahtijeva upis vlasništva u nekom upisniku pokretne ili nepokretne imovine.³⁹

Jednom kad je Potvrda o nasljeđivanju izdana, ona međutim proizvodi učinke u svim državama članicama pa i u onoj državi čije ju je nadležno tijelo izdalo (čl. 62./3.).

Krug osoba kojima se Potvrda o nasljeđivanju može izdati je ograničen. Njeno izdavanje mogu tražiti samo nasljednici, legatari koji imaju izravna prava u nasljedstvu,

---

³⁵ *Ibid.*

³⁶ *Ibid.*

³⁷ V. Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 586-587.

³⁸ *Ibid.*, str. 586-587.

³⁹ *Ibid.*, str. 587.

izvršitelji oporuke i upravitelji ostavinom (čl. 63./1.). Niti jednoj drugoj osobi osim njih ona neće moći biti izdana, dok ispravak, izmjeni ili opoziv već izdane Potvrde o nasljeđivanju može zatražiti bilo koja osoba koja ima pravni interes.⁴⁰

Kad je riječ o tome koja su tijela ovlaštena za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, to ovisi o državama članicama i nacionalnom zakonodavstvu. Uredba o nasljeđivanju predviđa da države članice Komisiji dostavljaju i ažuriraju informacije o vrsti tijela koje ima nadležnost u nasljednim stvarima te kratki sažetak svojeg nacionalnog zakonodavstva i postupaka koji se odnose na nasljeđivanje (čl. 77.). Uvidom u informacije dostupne za pojedine države na Europskom portalu e-pravosuđe, pod temom “nasljeđivanje”⁴¹, vidljivo je da je u većini država članica za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju nadležan sud ili javni bilježnik kao povjerenik suda. U Švedskoj je za to nadležna porezna uprava, u Portugalu registarski uredi, u Finskoj Ured za digitalizaciju i podatke o stanovništvu.

Provedbenom uredbom uspostavljaju se obrasci potrebni za primjenu Uredbe o nasljeđivanju pa tako i zahtjev za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju te njen obrazac.⁴² Obrasci se mogu preuzeti sa stranica Europskog portala e-pravosuđe.⁴³

Uvidom u Obrazac IV, Zahtjev za Europsku potvrdu o nasljeđivanju, vidljivo je koji su podaci i isprave potrebne prilikom postavljanja Zahtjeva, a što je propisano već samom Uredbom o nasljeđivanju (čl. 68.). U Zahtjevu treba navesti podatke o državi članici tijela kojem se zahtjev podnosi, podatke o tom tijelu (poput naziva i adrese), zatim podatke o podnositelju zahtjeva, što uključuje podatke o državljanstvu, adresi, nacionalnom identifikacijskom broju te odnosu s umrlim (obiteljski odnos, partnerski odnos ili neki drugi).

Nadalje, potrebno je odrediti za koju namjenu je Potvrda o nasljeđivanju potrebna, što je ograničeno na četiri tipa mogućih korisnika: nasljednik, legatar vindikacijskog legata, osoba ovlaštena za izvršenje oporuke ili osoba ovlaštena za upravljanja ostavinom. Potrebno je ispuniti podatke o umrlom, uključujući o bračnom stanju umrlog te dodatne informacije koje govore o tome na temelju čega postoji pravo na nasljedstvo ili ovlast za upravljanje ostavinom odnosno izvršenjem oporuke. U tom dijelu, moguće je navesti je li umrli izvršio

---

⁴⁰ V. V. Hoško, T.; Bolonja, B., *op. cit.* bilj. 34, str. 16.

⁴¹ V. Europski portal e-pravosuđe, *Nasljeđivanje*, dostupno na: <https://e-justice.europa.eu/380/HR/succession> (18. listopada 2024.).

⁴² V. obrazac IV Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL L 359, 16.12.2014, str. 30–84).

⁴³ Europski portal e-pravosuđe, *Obrasci javnih isprava*, dostupno na: https://e-justice.europa.eu/35981/HR/public_documents_forms?init=true (26. listopada 2024.).

raspolaganje za slučaj smrti, je li odabrao mjerodavno pravo, ima li drugih mogućih korisnika koji su se izričito odrekli ili prihvatili nasljedstva te je li umrli bio zajednički vlasnik imovine s nekom osobom, koja nije njegov bračni ili izvanbračni drug, bivši ili aktualan u trenutku smrti. Konačno, potrebno je dati izjavu kojom osoba koja ulaže Zahtjev za izdavanje izjavljuje da nema saznanja da je u tijeku spor o elementima koji se žele potvrditi Potvrdom o nasljeđivanju.

Uz obrazac Zahtjeva prilažu se i sve relevantne isprave (u izvorniku ili preslici koja zadovoljava potrebne zahtjeve za utvrđivanje njezine vjerodostojnosti), kao što su smrtni list, oporuka, izjava o izboru prava, bračni ugovor, izjava o prijemu nasljedstva, pismeno o podjeli ostavine itd. Podatke o drugim mogućim korisnicima zahtjeva potrebno je navesti ako ima više sunasljednika, jedan traži izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, ali se odluka o nasljeđivanju koja se treba provesti u nekoj državi članici odnosi i na druge osobe.

Kad se jednom, temeljem Zahtjeva za izdavanje, Potvrda o nasljeđivanju izda njen izvornik zadržava tijelo izdavanja, a podnositelju zahtjeva, kao i svakoj osobi koja dokaže pravni interes, izdaje ovjerenu presliku (čl. 70./1.). Takva ovjerena preslika vrijedi šest mjeseci od dana izdavanja te se u preslici ima naznačiti datum isteka, a samo iznimno, ako pojedini slučaj to zahtijeva, može se odrediti dulje razdoblje važenja preslike (čl. 70./3.).

Ako prilikom izdavanja Potvrde o nasljeđivanju dođe do kakve administrativne pogreške, za ispravak je nadležno tijelo koje ju je izdalo, na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti (čl. 71./1.). Također, dokaže li se da Potvrda o nasljeđivanju ili neki njeni elementi nisu točni, tijelo izdanja može je promijeniti ili opozvati te o tome obavijestiti sve osobe kojih se to tiče (čl. 71./2., čl. 71./3.).

Iako je detaljno opisano koje informacije bi trebalo upisati u obrazac Zahtjeva, već i samom Uredbom o nasljeđivanju (čl. 65./3.), a potom još i Provedbenom uredbom, važno je naglasiti da je popunjavanje obrazaca za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju zapravo fakultativno (čl. 65./2.). I praksa Suda potvrđuje da korisnici nisu obvezni ispuniti taj obrazac traže li izdavanje Potvrde o nasljeđivanju.⁴⁴

---

⁴⁴ V. presudu Suda Europske unije od 17. siječnja 2019., *Brisch*, C-102/18, EU:C:2019:34., t. 37.

3.3. Funkcije Potvrde o nasljeđivanju

Potvrda o nasljeđivanju, kad je riječ o njenom djelovanju prema drugim osobama ili institucijama, ima četiri funkcije.⁴⁵

Dokaznu funkciju ima s obzirom da djeluje kao isprava kojom osobe koje su stekle određena prava nasljeđivanjem dokazuju svoj status, svoja prava i objekt tih prava.⁴⁶ S obzirom da se smatra da je nadležno tijelo koje je izdalo Potvrdu o nasljeđivanju izvršilo sve potrebne provjere, predmnijeva se da ona točno dokazuje elemente koji su utvrđeni po pravu mjerodavnom za nasljeđivanje i da osobe koje se u njoj navode kao nasljednici, legatari vindikacijskog legata, upravitelji ostavinom ili izvršitelji oporuke i imaju taj status, prava ili ovlasti, bez uvjeta ili ograničenja (čl. 69./2.).

Iako Uredba o nasljeđivanju to izričito ne navodi i ne uređuje, smatra se da je ta presumpcija istinitosti oboriva, i osoba koja dokaže pravni interes mogla bi osporiti istinitost i potpunost Potvrde o nasljeđivanju, no to se događa u eventualnom sudskom postupku pred nacionalnim nadležnim tijelima.⁴⁷ U tom smislu, indikativno je tumačenje Suda u predmetu *Albausy*, C-187/23 da bi, radi potrebe očuvanja pouzdanosti Potvrde o nasljeđivanju, svaki prigovor istaknut tijekom njenog izdavanja trebao biti prepreka izdavanju pa čak i ako je neosnovan, osim ako je taj prigovor konačno odbijen u okviru nekog drugog postupka.⁴⁸ Time se sprječava izdavanje Potvrda o nasljeđivanju koje kasnije mogu biti opozvane, iako postupak donošenja konačne odluke o prigovoru može potrajati.

Osobe koje su se pouzdale u istinitost podataka navedenih u Potvrdi o nasljeđivanju, koje su izvršile plaćanja ili prenijele imovinu osobi navedenoj kao ovlaštenoj za prihvrat tog plaćanja ili imovine uživaju zaštitu i smatra se da su izvršile transakciju s ovlaštenom osobom. Ako je osoba navedena u Potvrdi o nasljeđivanju kao ovlaštena za raspolaganje imovinom raspolagala tom imovinom u korist druge osobe, ta druga osoba je također zaštićena i smatra se da je izvršila transakciju s ovlaštenom osobom, a u oba slučaja to se može dovoditi u pitanje jedino ako je osoba znala da sadržaj Potvrde o nasljeđivanju nije istinit ili toga nije svjesna zbog krajnje nepažnje (čl. 69/3. i čl. 69/4.).

Legitimacijska funkcija Potvrde o nasljeđivanju znači da izvršitelji oporuke te upravitelji ostavinom njome mogu dokazivati svoja ovlaštenja u pravnom prometu te sudovi

---

⁴⁵ V. izvore u Jospović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 581-582, bilješke 240, 243, 244, 245 i 246.

⁴⁶ *Ibid.*

⁴⁷ *Ibid.*, str. 590.

⁴⁸ V. presudu Suda Europske unije od 23. siječnja 2025., *Albausy*, C-187/23, ECLI:EU:C:2025:34, t. 59 i t. 63.

i druga tijela ne mogu od tih osoba zahtijevati neke druge isprave kojima dokazuju taj status.⁴⁹ I treće osobe koje su se pouzdale u Potvrdu o nasljeđivanju kad je riječ o ovlastima tih osoba uživaju zaštitu povjerenja.⁵⁰

Registracijska funkcija podrazumijeva da se Potvrda o nasljeđivanju prihvaća kao valjana isprava za upis prava stečenih nasljeđivanjem u javne registre drugih država članica.⁵¹ Države članice u kojima se nalaze takvi registri određuju tko takve registre vodi, kako se vodi evidencija u njima, koja je dokumentacija potrebna i koji zahtjevi moraju biti ispunjeni da se u njima može upisati nečije vlasništvo nad nepokretnom ili pokretnom imovinom.⁵² Posebno bi Potvrda o nasljeđivanju trebala predstavljati valjanu ispravu za evidentiranje imovine za nasljeđivanje u upisniku države članice. No, tijela koja se bave takvim evidencijama mogu od osoba koje zahtijevaju takav upis tražiti dodatne podatke ili isprave koji su potrebni za upis po pravu države članice koja vodi upisnik. Naime, iz područja primjene Uredbe o nasljeđivanju isključeno je upisivanje u upisnik prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini (čl.1./2.) te u tom pogledu djeluju odredbe nacionalnih prava država članica koje reguliraju kakvi formalni zahtjevi moraju biti ispunjeni da bi se to postiglo.

Publicitetna funkcija znači da Potvrda o nasljeđivanju, u određenom opsegu, uživa javnu vjeru te su treće osobe, koje su se u nju pouzdale, zaštićene u pogledu transakcija s osobama koje su možebitno i pogrešno navedene kao ovlaštene za njih i za raspolaganje ostavinom, a što je u vezi s dokaznom funkcijom Potvrde o nasljeđivanju.⁵³

Ako je poštena treća osoba na temelju podataka koji se navode u Potvrdi o nasljeđivanju izvršila kakvu transakciju ili prijenos imovine osobi koja se navodi kao ovlaštena za prihvrat takve transakcije ili imovine, uživa zaštitu (čl. 69./3.). Ako je osoba koja prema Potvrdi o nasljeđivanju ima status nasljednika, legatara, upravitelja ostavinom ili izvršitelja oporuke raspolagala ostavinom u korist druge osobe, takav je stjecatelj zaštićen (čl.69./4.).

Obje odredbe vrijede osim u slučaju da su osobe iz čl. 69./3. i 69./4. znale da sadržaj Potvrde o nasljeđivanju nije istinit ili su to propustile primijetiti zbog krajnje nepažnje. Josipović primjećuje da, iako bi se kriteriji za krajnju nepažnju morali tumačiti autonomno, pravni stručnjaci smatraju da se to tumačenje ne bi trebalo bitno razlikovati od tumačenja prema nacionalnim pravima država članica.⁵⁴ Prema Hoško i Bolonja, u literaturi se predlaže

⁴⁹ V. izvore u Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 581-582, bilješke 240, 243, 244, 245 i 246.

⁵⁰ *Ibid.*, str. 582.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² V. t. 18 Preambule.

⁵³ V. Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 582.

⁵⁴ *Ibid.*, str. 594-595.

određivanje mjerodavnog prava za potrebe neistinitosti iz perspektive države pred kojim se neistinitost preispituje, jer ako je Potvrda o nasljeđivanju istinita primjerice u državi izdavanja, njezina neistinitost iz perspektive druge države teže će biti nepoznata strankama te je manje vjerojatno da bi se ustanovila krajnja nepažnja.⁵⁵

Takve odredbe znače da, primjerice, banka koja osobi koja se u Potvrdi o nasljeđivanju navodi kao nasljednik isplati sredstva s bankovnog računa koji glasi na ime ostavitelja postupa s povjerenjem u sadržaj Potvrde o nasljeđivanju, predajući u posjed ovlaštenoj osobi imovinu koja pripada ostavini. Ako dužnik ostavitelja koji osobi koja se u Potvrdi o nasljeđivanju navodi kao nasljednik ostavitelja na propisan način izvrši plaćanje, smatra se da je dug prestao.⁵⁶

Kada osoba koja se navodi kao nasljednik u Potvrdi u nasljeđivanju primjerice plaća neki dug ostavitelja trećoj osobi, stjecanje te treće osobe je zaštićeno. Dogodi li se, primjerice, da se u budućnosti ustanovi da ta osoba nije uopće ili nije jedini nasljednik, druge osobe koje bi bile stvarni nasljednici ne bi od te treće osobe mogle tražiti povrat stečenog.⁵⁷

Javna vjera se odnosi isključivo na sadržaj Potvrde o nasljeđivanju, što znači da je u personalnom smislu ograničena na podatke o nasljednicima, legatarima, izvršiteljima oporuke i upraviteljima ostavinom, te na njihova prava, ovlasti i ograničenja.⁵⁸ To bi značilo, primjerice, da Potvrda o nasljeđivanju dokazuje da je neka osoba koja se njoj navodi kao upravitelj ostavine zaista to i jest pa mu neko ovlašteno tijelo treba dati sve podatke o imovini ostavitelja, poput popisa bankovnih računa, stanja na njima itd. Josipović naglašava da je javna vjera isključena u pogledu podataka o sastavu ostavine te se u odnosu na treće osobe ne smatra da su ti podaci istiniti i potpuni pa poštenu stjecatelj ne može tražiti zaštitu stjecanja nekog predmeta koji je u Potvrdi o nasljeđivanju naveden kao dio ostavine, a zapravo nije njen dio.⁵⁹ To je različito, restriktivnije rješenje od primjerice hrvatskog Zakona o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu ZN), kojim je naplatno stjecanje u dobroj vjeri od tobožnjeg nasljednika zaštićeno.⁶⁰

Ovlaštenja kruga korisnika Potvrde o nasljeđivanju dokazuju se ovjerenom preslikom čije je trajanje ograničeno na šest mjeseci te u tom periodu ona uživa javnu vjeru.⁶¹ Treba primijetiti da se u pravnom prometu korisnici Potvrde o nasljeđivanju nikada ne koriste

---

⁵⁵ V. Hoško, T.; Bolonja, B., *op. cit.* bilj. 34, str. 18.

⁵⁶ V. Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 596.

⁵⁷ *Ibid.*

⁵⁸ *Ibid.*, str. 591.

⁵⁹ *Ibid.*

⁶⁰ Čl. 233. Zakona o nasljeđivanju, Narodne novine, 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19.

⁶¹ V. Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 592.

originalom, nego samo ovjerenom preslikom pa ako je Potvrda o nasljeđivanju u međuvremenu ispravljena, izmijenjena ili opozvana, ili su privremeno obustavljeni njeni učinci, to na treću osobu ne bi trebalo imati utjecaja.⁶²

Za treću osobu bi bilo korisno da je u mogućnosti dokazati sadržaj ovjerene preslike Potvrde o nasljeđivanju, primjerice tako da napravi njenu kopiju, iako nema odredbi o tome zahtijeva li se predaja preslike toj osobi, samo predočenje ili da je samo dano na znanje da preslika postoji.⁶³

Vjerovnici ostavitelja nisu ovlašteni da zatraže izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, prema čl. 63. i 65. Uredbe o nasljeđivanju. To je i logično, s obzirom da oni nemaju potrebe dokazivati status nasljednika, legataru, upravitelja ostavinom ili izvršitelja oporuke te će sve ono što im je dugovao ostavitelj moći naplatiti tek od nasljednika.⁶⁴ No, bilo koja osoba je ovlaštena zahtijevati ispravak, izmjenu ili opoziv Potvrde o nasljeđivanju ako dokaže pravni interes pa tako i vjerovnik (čl. 71.).

---

⁶² *Ibid.*, 596.

⁶³ *Ibid.*, 594.

⁶⁴ V. Hoško, T.; Bolonja, B., *op. cit.* bilj. 34, str. 16-17.

4. UČINCI POTVRDE O NASLJEĐIVANJU - SUDSKA PRAKSA SUDA EUROPSKE UNIJE

4.1. Općenito o učincima Potvrde o nasljeđivanju

Svrha Potvrde o nasljeđivanju je olakšavanje ostvarivanja prava stečenih nasljeđivanjem, u slučajevima nasljeđivanja s prekograničnim elementom, za točno određeni krug osoba: nasljednike, legatara vindikacijskog legata, upravitelje ostavinom ili izvršitelje oporuke (čl. 69./2.).

Potvrda o nasljeđivanju proizvodi neposredne učinke u svim državama članicama, a krug gore spomenutih osoba ne bi trebao poduzimati nikakve druge radnje da dokaže svoj status ili ostvari nasljednička prava koja im pripadaju prema Potvrdi o nasljeđivanju (čl.69./1.).

Nadalje, Potvrda o nasljeđivanju valjana je isprava za upisivanje imovine za nasljeđivanje u nacionalne upisnike država članica, no ne dovodeći u pitanje čl. 1. Uredbe (čl.69./5.). To znači da Potvrda o nasljeđivanju jest isprava koja pruža valjan temelj za upisivanje prava vlasništva nad imovinom u odgovarajuće upisnike, ali da pri tome formalni zahtjevi upisa te učinci upisa ili neupisa ostaju u domeni nacionalnih prava država članica.

Gotovo desetogodišnja praksa provedbe Uredbe o nasljeđivanju na području država članica pokazala je da ipak postoje mnoge dvojbe u vezi priznavanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju i ostvarivanja prava nasljednika u slučajevima nasljeđivanja s prekograničnim elementom.

4.2. Pretpostavke za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju

U slučajevima nasljeđivanja s prekograničnim elementom važno je pitanje koje nasljeđivanje spada u tu kategoriju i kada uopće može biti potrebno izdati Potvrdu o nasljeđivanju.

Lako je identificirati da prekogranični element postoji kada osoba umre s uobičajenim boravištem u državi koja nije država njenog državljanstva i čija će tijela biti nadležna za nasljeđivanje, a ima imovinu u državi članici svog državljanstva. Može biti teže zaključiti da Potvrdu o nasljeđivanju treba izdati uvijek kada postoji prekogranični element nasljeđivanja, a on postoji uvijek kada postoji bilo kakva imovina preminule osobe u nekoj drugoj državi članici, različitoj od one čija su tijela nadležna za nasljeđivanje.

2019. godine na području Hrvatske i Slovenije provedeno je empirijsko istraživanje čija je svrha bila istražiti kako izgleda primjena Uredbe o nasljeđivanju u praksi i s kakvim izazovima se pravni praktičari susreću.⁶⁵ Istraživanje je provedeno među javnim bilježnicima, sucima i sudskim savjetnicima te odvjetnicima. Hrvatskim pravnim praktičarima prezentiran je hipotetski slučaj ostavitelja hrvatskog državljanina s uobičajenim boravištem u Republici Hrvatskoj, nakon kojega je ostala imovina u Hrvatskoj, ali i u drugoj državi članici (npr. novac na računu ili jedna nekretnina), dok su nasljednici hrvatski državljani s uobičajenim boravištem u Republici Hrvatskoj. Slovenskim pravnim praktičarima prezentiran je isti hipotetski slučaj, samo na primjeru ostavitelja slovenskog državljanina s uobičajenim boravištem u Sloveniji.

Nije bilo jednoznačnog odgovora i jedinstvenih stavova hrvatskih praktičara na pitanje ima li takvo nasljeđivanje prekogranični element. Za neke sudionike tog istraživanja, u takvom slučaju ne bi se radilo o nasljednopravnoj stvari s prekograničnim elementom, iako postoji imovina u inozemstvu, jer je ostavitelj, hrvatski državljani, uobičajeno boravio u Hrvatskoj, a u toj zemlji je i uobičajeno boravište nasljednika, dok su neki istaknuli da bi odlučno bilo gdje se nalazi većina imovine ostavitelja.⁶⁶ S druge strane, slovenski praktičari koji su sudjelovali u tom istraživanju bili su suglasni oko toga da bi se u opisanom slučaju radilo o nasljednopravnoj stvari s prekograničnim elementom, budući da se dio imovine nalazi u inozemstvu. Također, naveli su i da je, prema njihovom iskustvu, takva većina nasljednopravnih stvari s prekograničnim elementom s kojima su se susreli u praksi, a s obzirom na to da mnogo slovenskih državljana s uobičajenim boravištem u Sloveniji ima imovinu, često kuću za odmor, u susjednim državama, Hrvatskoj ili Italiji ili je ostavitelj živio u pograničnom području te je imao imovinu i izvan slovenske granice.⁶⁷

Na nivou država članica koje primjenjuju Uredbu o nasljeđivanju, 2023. godine završen je projekt praćenja i procjene primjene Uredbe o nasljeđivanju - projekt "MAPE".⁶⁸

---

⁶⁵ V. Aras Kramar, S., *op. cit.* bilj. 24.

⁶⁶ *Ibid.*, str. 101.

⁶⁷ *Ibid.*, str. 102.

⁶⁸ Notaries of Europe, *MAPE Successions*, 2023., dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content>

Projekt je provelo Vijeće javnobilježničkih komora Europske unije (CNUE), trajao je od 1. prosinca 2020. do kraja 2021. godine, a procjenjivalo se razdoblje primjene Uredbe o nasljeđivanju od 2015. do 2021. godine. I to je istraživanje pokazalo da javni bilježnici država članica, kao povjerenici sudova koji se bave predmetima nasljeđivanja s prekograničnim elementom, imaju poteškoća u utvrđivanju prekograničnog elementa nasljeđivanja. Nakon provedenog projekta doneseno je osamnaest preporuka kojim bi se trebala poboljšati primjena Uredbe o nasljeđivanju i ostvarivanje učinaka Potvrde o nasljeđivanju. Jedna je od preporuka da Europska unija usvoji mehanizme koji bi pomogli pravnim stručnjacima u određivanju prekograničnog elementa, a zanimljivost je da je Malta čak odlučila inkorporirati definiciju prekograničnog elementa u svoj Građanski zakonik.⁶⁹

Moglo bi se zaključiti da su oba projekta pokazala da ni pet godina nakon početka primjene Uredbe o nasljeđivanju ni za same pravne praktičare država nije bilo sasvim jasno što je to nasljednopravna stvar s prekograničnim elementom i kada može biti potrebno izdati Potvrdu.

Prekogranični element nije nužno vezan samo za imovinu koja se fizički nalazi u drugoj državi članici ili ostavitelja koji umire s uobičajenim boravištem u državi članici koja nije država njegova državljanstva. I u slučaju ostavitelja koji je posjedovao digitalnu imovinu, makar je živio i umro u državi svog državljanstva, u većini slučajeva postoji prekogranični element te se i na takvo nasljeđivanje primjenjuje Uredba o nasljeđivanju.⁷⁰ Digitalna imovina može imati veliku ekonomsku vrijednost, koja može biti vrlo očita ako je riječ o imovini u digitalnom investicijskom fondu, no može se raditi i o profilima društvenih mreža, digitalnim kanalima poput *YouTube*-a, profilima koji se koriste za online trgovinu, npr. na *Amazonu* ili *eBay*-u, elektroničkoj pošti koja sadrži autorska djela, e-knjige.⁷¹ Posebno vrijedna može biti imovina u obliku kriptovaluta.⁷² Platforme na kojima se takva imovina nalazi u pravilu su registrirane u inozemstvu, najčešće u Sjedinjenim Američkim Državama (*Amazon, Google, eBay, PayPal*). No, mnogo digitalnih investicijskih fondova registrirano je i u državama članicama.⁷³ Nasljednici, prema načelu jedinstva ostavine, u ostavinskom

---

[/uploads/2023/09/MAPE-Successions-final-study.pdf](#) (12. siječnja 2025.).

⁶⁹ V. Notaries of Europe, *Monitoring and evaluating the application of the Succession Regulation EU 650/2012-Recommendations*, preporuka 4, str. 3, dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/03/MAPE-Recommendations-EN.pdf> (12. siječnja 2025.).

⁷⁰ V. Hobljaj, H., *Pravna regulacija i praktična primjena nasljeđivanja digitalne imovine*, Javni bilježnik, Vol. XXVII (2024) 51, str. 47- 48.

⁷¹ *Ibid.* str. 42.

⁷² *Ibid.* str. 40.

⁷³ Prema izvješću European Central Bank, *List of financial institutions, Investment Fund Statistics, Overview of the total number of IFs, including historical data (broken down by country and investment policy)*, najčešće u Luksemburgu, Njemačkoj, Francuskoj, Irskoj i Nizozemskoj, dostupno na:

postupku nasljeđuju cijelu imovinu pa i digitalnu. U vezi te imovine i koristi koja se njome ostvaruje te osobe moraju moći dokazati svoj status nasljednika, kao i ostale ovlaštene osobe svoj status legatarata, upravitelja ostavinom ili izvršitelja oporuke. Na području država članica to bi trebali dokazivati Potvrdom o nasljeđivanju.⁷⁴

Načelo jedinstva nasljeđivanja nalaže da se na nasljeđivanje cjelokupne ostavine primjenjuje isto mjerodavno pravo i o tome odlučuje isto nadležno tijelo (prema čl. 4., čl. 21., čl. 22. i čl. 23.).⁷⁵ U tome i jest smisao uspostavljanja i upotrebe Potvrde o nasljeđivanju. Uvijek kada postoji neka imovina ostavitelja u dvije države članice, a nadležan je sud jedne od njih, nasljednici će trebati dokazati status nasljednika u drugoj državi članici i ostvariti svoja nasljednička prava.

Od početka primjene Uredbe o nasljeđivanju, ključno je to da ona ima primat ispred nacionalnih prava u situaciji nasljeđivanja s prekograničnim elementom. Jednom kada sud, bilježnik ili neko drugo tijelo koje vodi postupak prepozna da je riječ o nasljeđivanju s prekograničnim elementom, trebao bi primijeniti Uredbu o nasljeđivanju i njene odredbe, a ne odredbe nacionalnog prava, te izdati Potvrdu o nasljeđivanju.

U tom smislu, za sve države članice i njihova tijela nadležna za nasljeđivanje važan je predmet C- 20/17.⁷⁶ Francuski državljanin A.T. Oberle umro je s uobičajenim boravištem u Francuskoj, nasljednili su ga njegova djeca, a ostavina se nalazila u Francuskoj i Njemačkoj. Na zahtjev V. Oberlea, sina ostavitelja, francuski sud izdao je nacionalnu potvrdu o nasljeđivanju vezano uz imovinu koja se nalazila u Francuskoj. Nakon toga, V. Oberle od njemačkog suda *Amtsgericht Schöneberg* zatražio je izdavanje nacionalne potvrde o nasljeđivanju samo radi imovine koja se nalazila u Njemačkoj. Taj sud ispravno je zaključio da nije nadležan i da bi time povrijedio odredbu čl. 4. Uredbe o nasljeđivanju prema kojoj sudovi države članice u kojoj je umrli imao svoje zadnje uobičajeno boravište imaju nadležnost odlučivati o nasljeđivanju u cijelosti.⁷⁷ V. Oberle žalio se višem sudu *Kammergericht Berlin*. Taj viši sud smatrao je da bi njemački niži sud bio međunarodno nadležan za izdavanje potvrde o nasljeđivanju ograničenog opsega, s obzirom da se imovina nalazi na njemačkom državnom području⁷⁸, te da zakonodavac Uredbom o nasljeđivanju nije namjeravao regulirati međunarodnu nadležnost za izdavanje nacionalnih potvrda o

---

https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/money/ecb.ifd_cumulated_overview_tables.en.pdf?0129b2bb3ea00355704cb973f9ee673f (6. prosinca 2024.).

⁷⁴ V. Hobljaj, H., *op. cit.* bilj. 70, str. 52.

⁷⁵ V. Josipović, T. *op. cit.* bilj. 15, str. 535.

⁷⁶ V. presudu Suda Europske unije od 21. lipnja 2018., *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485.

⁷⁷ *Ibid.*, t. 22.

⁷⁸ *Ibid.*, t. 24.

nasljeđivanju, kao što je to učinio u vezi izdavanja Potvrde o nasljeđivanju, u smislu čl. 64. Uredbe.⁷⁹ Taj sud zapravo je tumačio da se čl. 4. Uredbe o nasljeđivanju odnosi samo na sudske odluke, a u vezi s čl. 64. Potvrde o nasljeđivanju, koji izrijekom navodi da je tijelo izdavanja sud ili drugo tijelo koje ima nadležnost baviti se nasljednim stvarima. Slijedom toga, taj sud protumačio je da se izdavanje Potvrde o nasljeđivanju može odnositi samo na sudske odluke, a ne primjerice i na rješenja donesena u izvanparničnom postupku, kao što je nacionalna potvrda o nasljeđivanju.⁸⁰ Stoga je taj sud prekinuo postupak i uputio Sudu zahtjev za tumačenje. Postavilo se pitanje kako treba tumačiti čl. 4 Uredbe o nasljeđivanju - jesu li sudovi države članice, iako ostavitelj u njoj nije imao svoje uobičajeno boravište, nadležni za izdavanje nacionalnih potvrda o nasljeđivanju prema nacionalnim propisima u okviru nasljeđivanja s prekograničnim implikacijama, kada se ostavina nalazi na državnom području navedene države članice ili ako je umrli imao državljanstvo te države članice?

Sud tumači da čl. 4. Uredbe o nasljeđivanju treba interpretirati na način da mu je protivan takav nacionalni propis države članice.⁸¹ U vezi tumačenja čl. 64. Uredbe o nasljeđivanju, Sud drži on se ne može tumačiti na način da su nacionalne potvrde o nasljeđivanju, samo zato što nisu sudske odluke, nego rješenja donesena u izvanparničnim postupcima, izuzete iz područja primjene pravila o nadležnosti iz čl. 4.⁸²

Takvo tumačenje znači da se nadležnost određuje prema čl. 4. Uredbe o nasljeđivanju uvijek kad je u pitanju slučaj s prekograničnim elementom i da je francuski sud, kao nadležan za nasljeđivanje u cijelosti, u vezi imovine koja se nalazi u drugoj državi članici, mogao i trebao izdati Potvrdu o nasljeđivanju. Njome bi se, a ne nacionalnom potvrdom o nasljeđivanju izdanom u Njemačkoj, nasljednici mogli poslužiti kako bi postigli prijenos cjelokupne imovine na svoje ime.

I hrvatska iskustva u vezi slučajeva nasljeđivanja s prekograničnim elementom pokazuju da dolazi do grešaka kad je riječ o utvrđivanju međunarodne nadležnosti i potrebi izdavanja Potvrde o nasljeđivanju.

U jednom slučaju nasljeđivanja s prekograničnim elementom, hrvatski javni bilježnik utvrdio je svoju nadležnost temeljem činjenice da je posljednje uobičajeno boravište ostaviteljice bilo u Hrvatskoj. Iza nje je ostala imovina u Hrvatskoj i Francuskoj, no u Francuskoj, gdje je živio jedini nasljednik ostaviteljice, djelomično je već proveden

---

⁷⁹ *Ibid.* t. 26.

⁸⁰ *Ibid.*, t. 27.

⁸¹ *Ibid.*, t. 59.

⁸² *Ibid.*, t. 44 i t. 45.

ostavinski postupak pred francuskim javnim bilježnikom.⁸³ Taj javni bilježnik propustio je, međutim, primijetiti da uopće nije nadležan za to nasljeđivanje te je o njemu ipak odlučio, no isključivo o imovini u Francuskoj. Stoga je hrvatski javni bilježnik, koji je bio nadležan da odluči o nasljeđivanju u cijelosti, odbio zahtjev francuskog javnog bilježnika da izda Potvrdu o nasljeđivanju samo za imovinu u Hrvatskoj.⁸⁴

U drugom slučaju, hrvatski javni bilježnik ispravno je zaključio da je nadležan za nasljeđivanje ostavitelja s uobičajenim boravištem u Hrvatskoj, no u ostavinskom postupku odlučio je samo o ostavini koja se nalazila u toj državi. U vezi imovine u drugoj državi članici, konkretno bankovnog računa, uputio je nasljednike da pokrenu ostavinski postupak u toj državi članici. No, nadležno tijelo te države članice potom je uputilo nasljednike da ponovo pokrenu postupak u Hrvatskoj te zatraže izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, koja je mogla i trebala proizvoditi učinke u toj državi članici.⁸⁵

Propuste li nadležna tijela pravilno utvrditi svoju nadležnost prema čl. 4. Uredbe o nasljeđivanju, odlučiti o nasljeđivanju u cijelosti te izdati Potvrdu o nasljeđivanju, to nasljednicima bitno otežava i prolongira ostvarivanje prava iz nasljedstva. Takve poteškoće lako se mogu izbjeći izdavanjem Potvrde o nasljeđivanju u onim situacijama kada su ispunjene pretpostavke za to, jer ona proizvodi direktne učinke u svim državama članicama.

4.3. Greške u izdavanju, važenje ovjerenih preslika i na koga djeluju učinci Potvrde o nasljeđivanju

Ponekad su poteškoće u ostvarenju učinaka Potvrde o nasljeđivanju izazvane i pogreškama pri njenom izdavanju.

Uredba o nasljeđivanju u čl. 68. određuje koje podatke treba priložiti podnositelj zahtjeva te koje elemente Potvrda o nasljeđivanju mora sadržavati kad je riječ o korisnicima. To upućuje na zaključak da treba razdvojiti tko je podnositelj zahtjeva, a tko korisnik, odnosno da krug korisnika može biti širi od samo jedne osobe, koja je podnijela zahtjev. Tom podnositelju zahtjeva izdaje se ovjereni preslika Potvrde o nasljeđivanju koja vrijedi u

---

⁸³ V. Porreti, P., *Uloga javnih bilježnika u pravu EU s osvrtom na sudsku praksu*, Javni bilježnik, Vol. XXIII (2019) 46, str. 14., bilješka 69.

⁸⁴ *Ibid.*

⁸⁵ *Ibid.*

razdoblju od šest mjeseci od izdavanja (čl. 70./3.) No, učinci Potvrde o nasljeđivanju trebali bi djelovati prema svim korisnicima koji se u njoj kao takvi navode.

Ima li u Potvrdi o nasljeđivanju i njenoj ovjerenoj preslici administrativnih grešaka, tijelo izdavanja ima mogućnost ispraviti ili opozvati već izdanu Potvrdu o nasljeđivanju, ako neki elementi u njoj nisu točni, po službenoj dužnosti ili na zahtjev osobe koja dokaže pravni interes (čl. 71.).

U kontekstu tih odredbi, indikativan je slučaj u kojem je došlo do greške pri izdavanju Potvrde o nasljeđivanju. Postavilo se pitanje proizvodi li takva Potvrda o nasljeđivanju uopće ikakve učinke, kao i protežu li se ti učinci na sve osobe koje se navode kao korisnici, ili samo na podnositelja zahtjeva za izdavanje.

U predmetu C-301/20, došlo je do spora između banke *Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank* i nasljednika austrijskog državljanina VJ, UE i HC. Banka je u svom posjedu imala određeni novčani iznos i vrijednosne papire, koje je sud stavio u sudski polog radi nejasnoća oko toga tko ima pravo na predaju te imovine, u odnosu na austrijskog državljanina VJ i njegovo dvoje djece.⁸⁶

Kad je VJ je preminuo s posljednjim uobičajenim boravištem u Španjolskoj, naslijedila su ga njegova djeca UE i HC. Španjolski javni bilježnik koji je vodio ostavinski postupak izdao je osobi HC, koja je uložila Zahtjev za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, presliku s napomenom da ona vrijedi neograničeno, umjesto na rok od šest mjeseci od izdavanja kako je propisano Uredbom o nasljeđivanju.⁸⁷

Kada su temeljem te Potvrde o nasljeđivanju nasljednici pokušali doći do imovine koja je činila dio ostavine, sud u čijem se pologu nalazila imovina odbio je zahtjev nasljednika da im se preda imovina. Naime, preslika kojom su dokazivali svoj status nasljednika vrijedila je neograničeno, dok je prema Uredbi o nasljeđivanju morala imati rok važenja ograničen na šest mjeseci. Viši sud, *Landesgericht Feldkirch*, kojem su se obratili žalbom, odbio je njihovu žalbu argumentirajući, prvo, da samo osoba koja je zahtijevala izdavanje Potvrde o nasljeđivanju njome može dokazivati svoja prava, drugo, da je preslika koja vrijedi neograničeno u suprotnosti s odredbom da preslika može vrijediti najviše šest mjeseci, i treće, da preslika mora biti važeća u trenutku donošenja odluke prvostupanjskog suda.⁸⁸

---

⁸⁶ V. presudu Suda Europske unije od 1. srpnja 2021., *UE, HC protiv Vorarlberger Landes- und Hypothekenbank AG*, C-301/20, EU:C:2021:528, t.11.

⁸⁷ *Ibid.*, t. 13.

⁸⁸ *Ibid.*, t. 14.

Austrijski Vrhovni sud, pred kojim je pokrenut postupak revizije te odluke, prekinuo je postupak i uputio Sudu zahtjev za tumačenje vezano uz učinke Potvrde o nasljeđivanju.

Prvo pitanje bilo je proizvodi li preslika Potvrde o nasljeđivanju u kojoj je pogrešno navedeno da vrijedi neograničeno ikakve učinke s obzirom na tu administrativnu pogrešku ili ona unatoč tome proizvodi učinke u roku od šest mjeseci, kako bi bilo ispravno prema Uredbi o nasljeđivanju, te od kojeg datuma taj rok teče. Nadalje, postavilo se pitanje proizvodi li preslika čije je izdavanje zatražio samo jedan od nasljednika učinke samo za podnositelja zahtjeva ili i za sve ostale osobe u njoj navedene kao korisnici. Treće pitanje, s obzirom na postupak pred austrijskim Vrhovnim sudom, bilo je treba li čl. 69. Uredbe o nasljeđivanju u vezi s čl. 70./3. tumačiti na način da se mora priznati legitimacijski učinak ovjerene preslike Potvrde o nasljeđivanju ako je ta preslika još vrijedila prilikom prvog prednošenja, ali je istekla prije donošenja zatražene odluke administrativnog tijela, ili se toj odredbi ne protivi nacionalno pravilo ako ono zahtijeva da Potvrda o nasljeđivanju vrijedi i u trenutku donošenja odluke.

U vezi prvog i posljednjeg pitanja, Sud tumači da pogreška pri izdavanju ovjerene preslike ne utječe na valjanost Potvrde o nasljeđivanju kao takve te da takva preslika proizvodi učinke s obzirom da je vrijedila prilikom njenog prvog podnošenja sudu.⁸⁹

Kad je riječ o tome da li bi se moralo zahtijevati da ovjerena preslika Potvrde o nasljeđivanju vrijedi na datum donošenja odluke u sudskom postupku koji se na nju odnosi, a na ne datum podnošenja zahtjeva, Sud tumači da bi takav zahtjev ugrozio prava nasljednika koji nemaju utjecaja na trajanje sudskog postupka i koji bi stoga morali u više navrata zahtijevati i podnositi presliku Potvrde o nasljeđivanju.⁹⁰

Kad je riječ o krugu korisnika za koje Potvrda o nasljeđivanju proizvodi učinke, Sud tumači da preslika čije je izdavanje zatražio jedan nasljednik proizvodi učinke i za sve ostale osobe koje se u Potvrdi o nasljeđivanju navode kao korisnici.⁹¹ Naime, niti jedna odredba Uredbe o nasljeđivanju ne propisuje da osoba koja koristi Potvrdu o nasljeđivanju mora imati status podnositelja zahtjeva.⁹² Obvezivanje svake osobe koja se mora koristiti Potvrdom o nasljeđivanju da traži njeno izdavanje ili ovjerenu presliku, koja je već izdana na zahtjev neke druge osobe, prouzročilo bi nepotrebne troškove i bilo u suprotnosti s ciljevima Uredbe o

---

⁸⁹ *Ibid.*, t. 20.

⁹⁰ *Ibid.*, t. 33.

⁹¹ *Ibid.*, t. 41.

⁹² *Ibid.*, t. 43.

nasljeđivanju i potrebom da se postigne brzo, skladno i učinkovito rješavanje nasljeđivanja s prekograničnim elementom.⁹³

4.4. Upisivanje vlasništva nekretnina u nacionalne upisnike temeljem Potvrde o nasljeđivanju i formalni zahtjevi za upis

Veoma važan učinak Potvrde o nasljeđivanju, prema Uredbi o nasljeđivanju, jest da je ona valjana isprava za upisivanje nepokretne imovine u upisnike država članica (čl. 69./5). Takva imovina često je najvrijedniji dio ostavine, a za upis prava vlasništva u upisnike države članice uobičajeno propisuju posebne formalnosti. S druge strane, iz područja primjene Uredbe o nasljeđivanju izrijeком se isključuje upisivanje u upisnik prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini, kao i pravne zahtjeve za takav upis te učinke upisa ili neupisa (čl.1./2., t. l.). Vođenje upisa i postupka upisa ostaje u domeni nacionalnih prava država članica.

Te dvije naizgled konfliktne odredbe znače da se temeljem Potvrde o nasljeđivanju uistinu može upisati pravo vlasništva nepokretne imovine u upisnike na području država članica, ali da je pritom potrebno ispuniti zahtjeve za upis prema nacionalnom pravu države članice koja vodi upisnik.

Poteškoće nastaju radi razlike u materijalnim odredbama prava država članica. Primjerice, njemačko pravo ne poznaje potrebu detaljnog navođenja podataka koji identificiraju neku nekretninu. Prema odredbama njemačkog prava i prema principu univerzalnog nasljeđivanja, u rješenju o nasljeđivanju potrebno je navesti samo tko je nasljednik, a ne i opis toga što se nasljeđuje. Potvrda o nasljeđivanju koje je izdalo njemačko nadležno tijelo tipično neće sadržavati sve elemente potrebne za uknjižbu pred tijelima drugih država članica u kojima se primjerice neka nekretnina nalazi, a koja traže detaljni opis nekretnine, broj katastarske čestice, veličinu itd.⁹⁴

To često dovodi do poteškoća prilikom upisa prava vlasništva temeljem Potvrde o nasljeđivanju izdane u Njemačkoj pred tijelima drugih država članica kao što su Češka, Hrvatska ili Mađarska.⁹⁵ Njemačka sudska praksa pokazuje da su njemački sudovi, u slučajevima kada su bili pozvani da nadopune izdane Potvrde o nasljeđivanju potrebnim

---

⁹³ *Ibid.*, t. 44.

⁹⁴ V. Porreti, P., *op. cit.* bilj. 83, str. 20.

⁹⁵ *Ibid.*

podacima da bi se nasljednici mogli uknjižiti, odbijali to učiniti pozivajući se na materijalne odredbe njemačkog prava koje je bilo mjerodavno za nasljeđivanje.⁹⁶

U predmetu C-354/21⁹⁷, Sud je dao tumačenje relevantno za pitanje odnosa Potvrde o nasljeđivanju i zahtjeva za upisivanje vlasništva nekretnine u upisnik prema nacionalnom pravu države članice. R.J.R. bio je jedini nasljednik litavske državljanke koja je preminula s uobičajenim boravištem u Njemačkoj. Njena imovina nalazila se u Njemačkoj i u Litvi pa je R.J.R. od njemačkog suda zatražio izdavanje Potvrde. Potvrda mu je izdana, no u njoj se međutim navodilo samo da je R.J.R. njezin jedini nasljednik, a ne i specifikacija nepokretne imovine koja se nalazila u Litvi i bila predmet nasljeđivanja. Iako članak 68. Uredbe određuje koje podatke Potvrda mora sadržavati, popis imovine koja se nasljeđuje navodi se samo kao fakultativni podatak.

Kad je R.J.R. litavskom *Registru centras VI* podnio prijedlog za upis prava vlasništva nad nekretninom temeljem Potvrde o nasljeđivanju, odbijen je jer ona nije sadržavala podatke potrebne za identifikaciju nekretnine.⁹⁸ Po žalbi R.J.R., *Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas*, Vrhovni upravni sud Litve, uputio je Sudu zahtjev za tumačenje Uredbe o nasljeđivanju.

Sud je analizirao odredbe Uredbe, odredbe nacionalnih prava i priloženu Potvrdu o nasljeđivanju. Potvrda o nasljeđivanju o kojoj je riječ u tom postupku bila je sastavljena upotrebom obrasca V. i sadržavala je Prilog IV. tom obrascu koji potvrđuje status i prava nasljednika. Sud međutim utvrđuje da u točki 9. tog Priloga IV. nisu pružene nikakve informacije kako bi se identificirala imovina dodijeljena nasljedniku za koju je zatraženo potvrđivanje. Stoga je litavsko nadležno tijelo imao pravo odbiti takav prijedlog za upis, jer su ti podaci potrebni za provedbu upisa prema prave te države članice, iako činjenica da u Potvrdi o nasljeđivanju nije identificirana imovina za koju se upis prava vlasništva tražio ne dovodi u pitanje njenu valjanost i status nasljednika koji se njome dokazuje.⁹⁹ Prema Sudu, čl. 1./2. t. (1), čl. 68. i čl. 69./5. Uredbe o nasljeđivanju treba tumačiti na način da im se ne protivi pravni propis države članice koji predviđa da se prijedlog za upis nekretnine u zemljišne knjige te države članice može odbiti ako je jedini dokument podnesen u prilog tom prijedlogu Potvrda o nasljeđivanju u kojoj ta nekretnina nije identificirana.¹⁰⁰

---

⁹⁶ *Ibid.*, str. 20-21.

⁹⁷ V. presuda Suda Europske unije od 9. ožujka 2023., *R.J.R. protiv Registru centras VI*, C-354/21, EU:C:2023:184.

⁹⁸ *Ibid.*

⁹⁹ *Ibid.*, t. 51 i t. 52.

¹⁰⁰ *Ibid.*, t. 54.

Nešto drugačije mišljenje dao je Nezavisni odvjetnik Maciej Szpunar.¹⁰¹ On utvrđuje da se zapravo radi o pitanju može li ili mora Potvrda o nasljeđivanju sadržavati informacije o imovini koja se nasljeđuje, i može li upisnik države članice odbiti upis imovine zato što ona nije spomenuta u Potvrdi o nasljeđivanju¹⁰², to jest postoji li obveza određivanja imovine koja je predmet nasljeđivanja za izdavatelja. Pitanje je bi li tijelo koje izdaje Potvrdu o nasljeđivanju, u duhu lojalne suradnje s tijelom druge države članice, trebalo uzeti u obzir zahtjeve prava koje je mjerodavno za upisnik i uključiti ih u nju.¹⁰³ Prema čl. 63. Uredbe o nasljeđivanju, Potvrda o nasljeđivanju se može koristiti da bi se dokazao status nasljednika, a i pripadnost određene imovine ostavini. Problem koji se pojavljuje u tom slučaju jest da bi se tijelo nadležno za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju moralo baviti time da identificira koja je to imovina koja je pripadala ostavitelju, no to tijelo nema načina niti informacija da to nedvojbeno utvrdi niti bi se time trebalo baviti. Nezavisni Odvjetnik ističe da pitanje pripadnosti neke imovine ostavinskoj masi ne spada u propise o nasljeđivanju, nego o pravu vlasništva te treba razlikovati činjenicu da pravo mjerodavno za nasljeđivanje uređuje pitanje prijenosa vlasništva i tko nasljeđuje imovinu umrlog, a ne uređuje pitanje je li neka imovina pripadala umrlom.¹⁰⁴

Prema mišljenju Nezavisnog odvjetnika Macieja Szpunara, ti podaci se mogu uključiti u Potvrdu o nasljeđivanju, u dovoljnoj mjeri da bi ona mogla proizvesti svoje učinke, no pitanje je li zaista nužno koristiti se tim podacima da bi se upis mogao provesti.¹⁰⁵ Prema njemačkom pravu mjerodavnom za nasljeđivanje, u slučaju univerzalne sukcesije podrazumijeva se da se nasljeđuje cjelokupna imovina pa stoga ne bi bilo nužno određivati tu imovinu.¹⁰⁶ Temelj za upis vlasništva R.J.R na nepokretnoj imovini u Litvi nije, dakle, identifikacija te imovine u Potvrdi o nasljeđivanju, nego njegov status nasljednika, a tijelo nadležno za zemljišne knjige trebalo bi provjeriti je li predmetna imovina obuhvaćena nasljedstvom, to jest je li pripadala umrloj osobi.¹⁰⁷ S obzirom na čl. 66. Uredbe o nasljeđivanju i obvezu pravosudne suradnje među članicama, njemačko tijelo nadležno za izdavanje moglo bi zatražiti od litavskog Središnjeg registra podatke o nepokretnoj imovini umrle osobe i uključiti ih u Potvrdu o nasljeđivanju.¹⁰⁸ No, prema mišljenju Nezavisnog

---

¹⁰¹ V. Mišljenje Nezavisnog odvjetnika Macieja Szpunara od 14. srpnja 2022., predmet C- 354/21, *R.J.R. protiv Registry centras VI*, EU:C:2022:587.

¹⁰² *Ibid.*, t. 37.

¹⁰³ *Ibid.*, t. 65.

¹⁰⁴ *Ibid.*, t. 68.

¹⁰⁵ *Ibid.*, t. 50 i 51.

¹⁰⁶ *Ibid.*, t. 54, t. 55 i t. 56.

¹⁰⁷ *Ibid.*, t. 82.

¹⁰⁸ *Ibid.*, t. 87.

odvjetnika to u ovom slučaju ne bi bilo nužno, jer je R.J.R. jedini nasljednik svoje majke i tijelo nadležno za upis raspolaže svim potrebnim podacima da izvrši prijenos vlasništva na nasljednika.¹⁰⁹

Ostaje činjenica da u slučaju mnogih nasljeđivanja postoji problem da Potvrda o nasljeđivanju, doduše, utvrđuje nečiji status nasljednika, ali ne pruža podatke o identifikaciji imovine koja pripada ostavinskoj masi. Treba se zapitati bi li presude nadležnih tijela država članica u kojima se kao suvišno odbija ispunjavanje obrasca Potvrde o nasljeđivanju podacima koji omogućuju identifikaciju nekretnine, da bi nasljednici izvršili upis prava vlasništva u državi članici koja je slobodna, a i dužna provoditi odredbe svog nacionalnog prava bile protivne smislu Uredbe o nasljeđivanju.¹¹⁰ Razumno je očekivati da bi ono tijelo koje izdaje Potvrdu o nasljeđivanju trebalo paziti na to koje se formalnosti zahtijevaju prema nacionalnom pravu države članice koja vodi upisnik da bi se izvršio upis prava vlasništva u toj državi članici.¹¹¹

S druge strane, u onim državama koje propisuju neku određenu vrstu isprava kao temelj za upis prava vlasništva nekretnine u upisnik, mogućnost korištenja Potvrde o nasljeđivanju ne bi se smjela tumačiti doslovno, nego prema kriteriju funkcionalne jednakosti.¹¹² Dakle, iako Potvrda o nasljeđivanju nije u onom obliku prema kojem bi trebala biti prema nacionalnom pravu države članice, trebalo bi sagledati ispunjava li ta Potvrda o nasljeđivanju temeljnu funkciju upućivanja na nasljednika koji ima pravo realizirati svoj upis prava vlasništva nad imovinom stečenom nasljeđivanjem.

Kad je riječ o hrvatskim iskustvima u primjeni Potvrde o nasljeđivanju radi upisa prava vlasništva u zemljišne knjige, treba analizirati odnos Potvrde o nasljeđivanju i odredbi Zakona o zemljišnim knjigama (u daljnjem tekstu ZKK).

Uknjižba se, prema ZKK-u, dopušta na temelju javnih ili privatnih isprava na kojima je istinitost potpisa ovjerovljena na način propisan posebnim zakonom.¹¹³ Javne isprave na temelju kojih se može dopustiti uknjižba su isprave koje su o pravnim poslovima sastavili nadležno tijelo ili javni bilježnik u granicama svoje ovlasti i u propisanom obliku, ako sadrže sve što se zahtijeva i za uknjižbu na temelju privatnih isprava te odluke suda ili drugog nadležnog tijela odnosno pred njima sklopljene nagodbe koje se prema propisima o ovrši

¹⁰⁹ *Ibid.*, t. 88 i t. 89.

¹¹⁰ V. Porreti, P., *op. cit.* bilj. 83, str. 20- 21 i Heidenhain, S., *Entry of land plots in a European Certificate of Succession issued in Germany*, Bnt Attorneys in CEE, dostupno na: <https://bnt.eu/legal-news/entry-of-land-plots-in-a-european-certificate-of-succession-issued-in-germany/> (6.prosinca 2024.).

¹¹¹ V. Hoško, T.; Bolonja, B., *op. cit.* bilj. 34, str. 21.

¹¹² *Ibid.*

¹¹³ V. čl. 57/1 Zakona o zemljišnim knjigama, Narodne novine, 63/19, 128/22, 155/23.

smatraju ovršnim ispravama ili koje se prema propisima o upravnom postupku smatraju izvršnim rješenjima prikladnim za upis prava u zemljišnu knjigu, ako sadrže točnu oznaku zemljišta ili prava na koje se odnosi upis.¹¹⁴ Uknjižba na temelju inozemnih isprava, koje se smatraju javnim isprava u mjestu gdje su sastavljene, dopušta se se na temelju posebnih propisa.¹¹⁵

Milaković, u svom članku iz 2018. godine, drži kako Potvrda o nasljeđivanju nema karakter ni javne isprave ni odluke suda ili drugog nadležnog tijela koja bi se po nacionalnim propisima o ovrsi smatrala ovršnom ispravom prikladnom za upis prava u zemljišnoj knjizi pa se upis prava vlasništva nad nekretninama ne bi mogao izvršiti samo temeljem Potvrde o nasljeđivanju.¹¹⁶ Proizlazi da bi sudu trebalo dostaviti odluke o nasljeđivanju sudova ili drugih tijela druge države članice, a te isprave morale bi sadržavati podatke o katastarskom broju i površini katastarskih čestica, kao i o katastarskoj općini u kojoj leže, onako kako su ti podaci označeni u zemljišnoj knjizi.¹¹⁷

S druge strane, Hoško i Bolonja smatraju da bi se Potvrda o nasljeđivanju mogla smjestiti u kategoriju inozemnih isprava koje se u državi donošenja smatraju javnima, a posebnim propisom trebalo bi smatrati Uredbu o nasljeđivanju.¹¹⁸

“Vodič za primjenu Uredbe o nasljeđivanju” iz 2020. godine nedvojbeno upućuje praktičare da je Potvrda o nasljeđivanju valjana isprava za upis prijenosa imovine u upisnike država članica, poput zemljišnih knjiga. Upućuje da bi, ako Potvrda o nasljeđivanju ne sadrži informacije potrebne za identifikaciju imovine, nego se samo navodi da je netko univerzalni nasljednik, bilo potrebno povezati osobu ostavitelja s određenom imovinom. Primjerice, to bi se moglo postići putem izvotka iz zemljišnih knjiga ili zapisnika javnog bilježnika s opisom imovine kao dopunom Potvrde o nasljeđivanju.¹¹⁹

No, Josipović smatra da Potvrda o nasljeđivanju, kao isprava *sui generis*, ima svoju vlastitu dokaznu snagu te ako i ne sadrži sve potrebne podatke za uknjižbu, trebalo bi temeljem Potvrde o nasljeđivanju dopustiti barem predbilježbu, dok bi tijelo koje ju je izdalo trebalo provesti ispravke i dopune.¹²⁰ Nedostaci u Potvrdi o nasljeđivanju ne bi se trebali

---

¹¹⁴ Čl. 60./1. ZKK-a.

¹¹⁵ Čl. 60./2. ZKK-a.

¹¹⁶ V. Milaković, G., *Europska potvrda o nasljeđivanju kao zemljišnoknjižna isprava i dostava te potvrde*, Javni bilježnik, Vol. XXII (2018) 45, str. 29-30.

¹¹⁷ *Ibid.*

¹¹⁸ V. Hoško, T.; Bolonja, B., *op. cit.* bilj. 34, str. 22.

¹¹⁹ V. Kramar Aras S., Vučko K., *Vodič za primjenu Uredbe (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju*, elektroničko izdanje, Hrvatski pravni centar, 2020., str. 68-71, dostupno na:

https://www.hok-cba.hr/wp-content/uploads/2021/11/vodiu_za_primjenu_uredbe_o_nasljedivanju.pdf (15. listopada 2024.).

¹²⁰ V. Josipović, T., *op. cit.* bilj. 15, str. 598.

otklanjati time da se umjesto nje, ili uz nju, koristi i neka druga isprava, primjerice zemljišnoknjižni izvadak ili zapisnik o posvjedočenju činjenica koji sastavlja javni bilježnik, jer bi to bilo u suprotnosti s dokaznim i publicitetnim funkcijama i učincima Potvrde o nasljeđivanju, koji postoje od trenutka kad je ona izdana.¹²¹

Takva mišljenja pravnih stručnjaka upućuju, prvo, na potrebu bolje pravosudne suradnje među državama članicama ako postoji konsenzus da bi Potvrda o nasljeđivanju trebala sadržavati podatke o imovini koja se nasljeđuje, za potrebe upisa imovine u upisnike u onim državama članicama gdje se zahtijeva precizna identifikacija imovine ili primjerice zato što ima više nasljednika neke preminule osobe. Drugo, u slučajevima gdje je jasno da postoji samo jedan nasljednik preminulog, tijelo države članice nadležno za upis moglo bi Potvrdu o nasljeđivanju tumačiti po kriteriju funkcionalne jednakosti i izvesti zaključak da, ako to isto tijelo ima sve podatke o tome koja je imovina pripadala umrlom, ne bi trebala otežavati takvom jedinom nasljedniku sve imovine preminule osobe prijenos prava vlasništva temeljem Potvrde o nasljeđivanju. Ona nedvojbeno dokazuje status nasljednika i u takvom slučaju ne postoje suprotstavljeni interesi drugih nasljednika.

Potvrda o nasljeđivanju zaista, ako ima sve sastojke koji su potrebni prema pravu te države članice i sadrži podatke za identifikaciju imovine, ili ako sam upisnik države članice može zaključiti da raspolaže potrebnim podacima, može i trebala bi proizvesti očekivane učinke. Opisana iskustva iz prakse, posebno kad je riječ o upisu prava vlasništva nad nekretninama u upisnike, ne pridonose pravnoj sigurnosti ostavitelja čije nasljeđivanje ima prekogranični element i njegovih nasljednika niti slobodi kretanja kao temeljnoj slobodi unutar Europske unije.

4.5. Učinci Potvrde o nasljeđivanju u kontekstu bračnoimovinskog režima i režima koji imaju učinke usporedive s učincima braka

Prema načelu jedinstva ostavine, kada se radi smrti neke osobe pokrene ostavinski postupak, potrebno je o nasljeđivanju odlučiti u cijelosti, a to tijekom tog postupka ponekad znači odlučivati i o stvarima bračnoimovinskog režima ili režima životnog partnerstva.

---

¹²¹ *Ibid.*, str. 599.

Stoga će u nekim slučajevima nasljeđivanja s prekograničnim elementom doći ne samo do primjene Uredbe, nego i do usporedne primjene Uredbe Vijeća (EU) 2016/1103 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima¹²² te Uredbe Vijeća (EU) 2016/1104 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima imovinskih posljedica registriranih partnerstava.¹²³ Od 29. siječnja 2019. kada su se dvije potonje uredbe počele primjenjivati, postalo je potrebno usporedno primjenjivati sve tri uredbe¹²⁴, a u slučaju država koje su pristale na pojačanu suradnju na tom području.¹²⁵

Vezano uz usporednu primjenu više uredbi te učinke Potvrde o nasljeđivanju koja se izdaje u takvim slučajevima, važan je predmet C-558/16¹²⁶, nasljeđivanje iza L. Mahnkopfa. Bračni par Manhnkopf bili su njemački državljani, s uobičajenim boravištem u Njemačkoj, a nisu imali sklopljen bračni ugovor. Osim imovine u Njemačkoj, nasljedstvo se sastojalo i od suvlasničkog dijela u polovici nekretnine u Švedskoj. L. Mahnkopfa naslijedili su supruga D. Mahnkopf i sin.

Njemački *Amtsgericht Schönenberg* koji je vodio ostavinski postupak izdao je nacionalnu potvrdu o nasljeđivanju, prema kojoj preživjeli bračni drug i potomak nasljeđuju svaki polovicu ostaviteljeve imovine u skladu sa zakonskim nasljeđivanjem predviđenim njemačkim pravom. Taj sud istaknuo je da nasljedni dio dodijeljen supruzi proizlazi iz primjene njemačkih nacionalnih propisa prema kojima se zakonski dio preživjelog bračnog druga, a to je jedna četvrtina, uvećava za još jednu četvrtinu kada bračni drugovi žive u režimu zajednice bračne imovine.

D. Mahnkopf, supruga preminulog ostavitelja, zatražila je od njemačkog javnog bilježnika izdavanje Potvrde o nasljeđivanju kako bi na sebe i sina prenijela pravo vlasništva suvlasničkog dijela nekretnine u Švedskoj. Zahtjev je proslijeđen sudu koji je bio nadležan za nasljeđivanje i izdao nacionalnu potvrdu o nasljeđivanju. No, taj sud je odbio izdati Potvrdu o nasljeđivanju uz obrazloženje da pravilo na temelju kojeg je dodijeljena ta potonja četvrtina, koje se odnosi na režim bračne stečevine, a ne na režim nasljeđivanja, ne ulazi u područje primjene Uredbe o nasljeđivanju. Stoga je D. Mahnkopf podnijela tužbu višem sudu

¹²² SL L 183, 8.7.2016, str. 1–29.

¹²³ SL L 183, 8.7.2016, str. 30–56.

¹²⁴ V. Hobljaj, H., *Javni bilježnici i usporedna primjena Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju, Uredbe br. 2016/1103 o bračnoimovinskom režimu i Uredbe br. 2016/1104 o imovini registriranih partnerstava*, Javni bilježnik, Vol. XXIV (2020) 47, str. 85.

¹²⁵ *Ibid.*, pojačanu suradnju provode Hrvatska, Belgija, Bugarska, Češka, Njemačka, Grčka, Španjolska, Francuska, Italija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija, Portugal, Slovenija, Finska, Švedska i Cipar.

¹²⁶ V. presudu Suda Europske unije od 1. ožujka 2018., *Mahnkopf*, C-558/16, EU:C:2018:138.

Kammergericht Berlin, tražeći izdavanje Potvrde o nasljeđivanju u kojoj bi se navodilo da se njena nasljedna prava, s obzirom na četvrtinu nasljedstva, temelje na zajednici imovine bračnih drugova.

Prema Uredbi o nasljeđivanju, iz njenog područja primjene isključena su pitanja režima bračne stečevine i imovinskih režima odnosa za koje se po pravu mjerodavnom za te odnose smatra da imaju jednake učinke kao brak (čl 1./2.). *Kammergericht Berlin* koji je odlučivao po žalbi D. Mahnkopf prekinuo je postupak i uputio Sudu prethodno pitanje kako tumačiti čl.1./1. Uredbe o nasljeđivanju, koji definira da se ona primjenjuje na nasljeđivanje zbog smrti i da li se njeno područje primjene odnosi i na odredbe nacionalnog prava koja uređuju imovinska pitanja nakon smrti jednog bračnog druga putem uvećanja zakonskog nasljednog dijela preživjelog bračnog druga. U njemačkom pravu, takav slučaj događa se samo u slučaju prestanka zajednice bračne imovine zbog smrti bračnog druga.¹²⁷

Sud se u svojem tumačenju poziva i na shvaćanje Nezavisnog odvjetnika Macieja Szpunara, prema kojem se takvi nacionalni propisi ne odnose na podjelu imovine između bračnih drugova, nego na pravo preživjelog bračnog druga u odnosu na imovinu koja je već bila dio ostavine.¹²⁸ Cilj takve odredbe njemačkog prava nije podjela imovine ili prestanak režima bračne stečevine, nego određivanje visine nasljednog dijela koji pripada preživjelom bračnom drugu u odnosu na druge nasljednike i spada u propise o nasljeđivanju, a ne u propise o režimu bračne stečevine.¹²⁹ Zato se takvo pravilo nacionalnog prava odnosi na nasljedne stvari i na takav slučaj primjenjuje se Uredba o nasljeđivanju.¹³⁰ Proizlazi da je dopušten unos podataka o tom nasljednom dijelu u Potvrdu o nasljeđivanju, sa svim učincima koje ona ima prema čl. 69. Uredbe o nasljeđivanju.¹³¹

Zbog toga će nadležna tijela, sudovi ili javni bilježnici u slučajevima nasljednopravne stvari s prekograničnim elementom, a među državama koje imaju pojačanu suradnju, morati prvo odrediti mjerodavno pravo za nasljeđivanje (prema uobičajenom boravištu ostavitelja ili učinjenom izboru prava), a onda i mjerodavno pravo za bračnoimovinski to jest partnerski režim.¹³² Pritom moraju utvrditi postoji li bračni ugovor ili ugovor o imovini životnih partnera kojim se eventualno izabralo nego drugo mjerodavno pravo, kada se radi o imovinskopravnim odnosima bračnih drugova ili životnih partnera s prekograničnim

---

¹²⁷ *Ibid.*, t. 38 i t. 39.

¹²⁸ *Ibid.*, t. 40.

¹²⁹ *Ibid.*

¹³⁰ *Ibid.*

¹³¹ *Ibid.*, t. 42 i t. 43.

¹³² V. Poretti, P., *Odlučivanje o imovinskim odnosima bračnih drugova u ostavinskim postupcima sukladno Uredbi 2016/1103 o bračnoimovinskom režimu*, Javni bilježnik, Vol. XXI (2017) 44, str. 65.

obilježjem.¹³³ Zatim će biti potrebno utvrditi mogu li, s obzirom na to mjerodavno pravo, preživjeli bračni, izvanbračni drugovi ili partneri biti nasljednici u ostavinskom postupku, treba li povećati nasljedne dijelove bračnog druga ili životnog partnera na ime bračne stečevine, a s obzirom na odredbe mjerodavnog prava.¹³⁴

Svrha usporedne primjene tri spomenute uredbe u kontekstu bračnoimovinskih režima jest da se za svu imovinu ostavitelja provede jedinstveni postupak pred istim nadležnim tijelom te da se utvrdi što sve ulazi u ostavinu.¹³⁵ Potvrda o nasljeđivanju koja će se izdati temeljem usporedbe primjene tih uredbi moguće će sadržavati uvećanje nasljednog tijela preživjelog bračnog druga ili životnog partnera prema odredbama nacionalnog prava, što ulazi u područje primjene Uredbe o nasljeđivanju. Unos tog uvećanja nasljednog dijela u Potvrdu o nasljeđivanju dopušten i proizvodit će očekivane učinke.

---

¹³³ *Ibid.*

¹³⁴ *Ibid.*

¹³⁵ V. Hobljaj, H., *op. cit.* bilj. 124, str. 86.

5. UČINCI POTVRDE O NASLJEĐIVANJU- PROBLEMI U PRAKSI

5.1. Ekonomska i društvena važnost nesmetanog ostvarivanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju

U nasljeđivanju s prekograničnim elementom na području Europske unije postoji niz izazova, koji će se, rastom broja takvih slučajeva, samo povećavati i vjerojatno zahtijevati i neka druga nadnacionalna rješenja, uz već uspostavljenu Potvrdu o nasljeđivanju. Već i u slučaju građana koji imaju imovinu i uobičajeno boravište između dvije države članice, ostvarivanje prava čak ni uz upotrebu Potvrde o nasljeđivanju nije jednostavno. Primjerice, problematično je upisivanje vlasništva nekretnine u upisnik ako Potvrda o nasljeđivanju ne sadrži podatke potrebne za identifikaciju nekretnine ili nadležna tijela, poput javnih bilježnika, nisu sigurna kada neki slučaj ima prekogranični element i kada je potrebno izdati Potvrdu o nasljeđivanju. Kad se tome pribroje i građani koji uobičajeno borave u državama članicama, ali imaju imovinu ili nasljednike i u trećim državama, izazovi mogu biti još i veći.

Prema istraživanju napravljenom u sklopu hrvatsko-slovenskog projekta "CISUR", koji se odvijao od 2018. do 2020. godine, prije nego što je donesena Uredba o nasljeđivanju procjenjivalo se da otprilike 4,5 milijuna osoba umire svake godine u EU, a što obuhvaća imovinu u ukupnoj vrijednosti od 646 milijarde EUR godišnje. Procjenjivalo se da otprilike 9 – 10% nasljeđivanja od tog ukupnog broja uključuje prekogranično obilježje, a na što otpada imovina u ukupnoj vrijednosti od 123,3 milijarde EUR godišnje.¹³⁶ Kako je već rečeno u uvodu, broj stanovnika koji su ili državljani drugih država članica, a ne onih u kojima uobičajeno borave, ili su državljani trećih zemalja, a uobičajeno borave u na području država članica, ukupno iznosi oko 40 milijuna.¹³⁷ Može se očekivati da će taj broj u budućnosti samo

---

¹³⁶ V. Hrvatska javnobilježnička komora, *Projekt CISUR- jačanje pravosudne suradnje u primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji*, Hrvatska javnobilježnička komora, 7.3.2019., dostupno na: <https://www.hjk.hr/Naslovnica/Vijesti/ArticleId/189/oamid/602> (25. listopada 2024.).

¹³⁷ V. Službene internetske stranice Europske unije, *Činjenice i brojke o Europskoj uniji*, dostupno na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/facts-and-figures-european-union_hr (10. listopada 2024.).

rasti, s obzirom na sve učestalije migracije na području Europske unije, te da nesmetano ostvarivanje učinaka Potvrde o nasljeđivanju ima važnu ekonomsku, ali i društvenu dimenziju s obzirom na broj građana kojih se to pitanje tiče.

5.2. Informiranost građana država članica i pravnih profesionalaca

Prvi izazov, koji je detektirao i “CISUR” u ciljevima projekta, jest pitanje informiranosti građana država članica o tome kakve su im opcije dostupne kad je riječ o nasljeđivanju s prekograničnim elementom, kako ostvariti prava koja proizlaze iz nasljedstva, što može biti zapreka za nasljednike, primjerice kad je riječ o upisu prava vlasništva nekretnina u upisnike itd.¹³⁸ Pitanje je koliko su građani Europske unije svjesni i informirani o tome kakve učinke i na koji način proizvodi Potvrda o nasljeđivanju.

Populariziranje ideje i svijesti da život u nekoj drugoj državi članici ili trećoj zemlji ili sklapanje braka s osobom drugog državljanstva znači da bi trebalo razmisliti o uređivanju vlastitih nasljednih pitanja ili se barem informirati o tome što će se događati s nečijom imovinom nakon smrti te osobe čini se bitnim za građane Europske unije u toj situaciji. Korisno moguće istraživanje, na nivou Europske unije ili bar nekih država članica gdje postoje velike zajednice imigranata iz drugih država članica (kao u slučaju Njemačke ili Irske) moglo bi biti ono o tome koliko građana koji ne žive u državi članici svog državljanstva zna što bi se dogodilo s njihovim nasljeđivanjem u slučaju njihove smrti. Primjerice, što bi pomoglo nadležnim tijelima da odrede je li u pitanju nasljeđivanje s prekograničnim elementom te postoji li potreba izdavanja Potvrde o nasljeđivanju, što bi njihovi nasljednici trebali učiniti kako bi lakše mogli ostvariti svoja prava, upisati vlasništvo nad nekretninama, podići novac s bankovnih računa itd. Izrada popisa ukupne imovine, uz napomenu u kojoj državi se imovina nalazi, podaci potrebni za identifikaciju imovine, sastavljanje oporuke i izbor mjerodavnog prava jesu koraci koje bi građani mogli poduzeti da bi uredili svoje nasljeđivanje i omogućili lakše ostvarivanje učinaka Potvrde o nasljeđivanju za nasljednike.

---

¹³⁸ V. Hrvatska javnobilježnička komora, *Projekt CISUR- jačanje pravosudne suradnje u primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji*, Hrvatska javnobilježnička komora, 7.3.2019., dostupno na: <https://www.hjk.hr/Naslovnica/Vijesti/ArticleId/189/oamid/602> (25. listopada 2024.).

Takva potreba za informiranošću odnosi se i na pravne profesionalce, poput javnih bilježnika, odvjetnika, pravnih službi različitih institucija, poput banaka ili osiguravajućih kuća, sudova koji moraju odlučivati o spornim pitanjima u vezi nasljeđivanja s prekograničnim elementom, izdavanju Potvrde o nasljeđivanju ili postupanju po njoj.

Moguće je da bi mnogi građani koji su državljani Hrvatske i u njoj imaju nekretnine, ali žive u nekoj drugoj članici, primjerice Njemačkoj, razmislili o tome da načine oporuku u kojoj će kao mjerodavno za svoje nasljeđivanje izabrati hrvatsko pravo, kako bi omogućili nasljednicima da se sporazume o nadležnosti hrvatskog suda. S obzirom na iskustva građana država članica kad je riječ o upisu prava vlasništva u upisnike temeljem Potvrda o nasljeđivanju izdanih u Njemačkoj, u kojoj moguće neće biti podataka potrebnih za identifikaciju nekretnina, vidljivo je kakve teškoće mogu nastati za nasljednike radi razlika u odredbama nacionalnih prava. S druge strane, smisao Potvrde o nasljeđivanju jest da olakša nasljeđivanje s prekograničnim elementom. Ne bi trebao postojati strah od njene primjene i tendencija da građani biraju pravo države u kojoj im se nalazi nepokretna imovina, kako bi nasljednici tako lakše ostvarili svoja prava. No, veća svijest i građana i profesionalaca poput sudova, javnih bilježnika ili upisnika nekretnina o okolnostima i problemima u ostvarivanju prava upotrebom Potvrde o nasljeđivanju može biti i poticaj na poboljšanje odredbi Uredbe o nasljeđivanju koje se na nju odnose.

5.3. Izazovi vezani uz sudsku nadležnost

Prema sadašnjem rješenju Uredbe o nasljeđivanju, nema li izbora prava od strane ostavitelja, nije moguće napraviti niti izbor nadležnosti. Nasljednici, čak ni sporazumno, ne mogu izabrati sudsku nadležnost države članice u kojoj se moguće nalazi sva ili glavnina imovine pa i svi nasljednici. Ne postoji takva odredba Uredbe o nasljeđivanju niti poveznica, primjerice državljanstvo ostavitelja, koja bi nasljednicima, u slučaju da nije učinjen izbor prava od strane ostavitelja, dopuštala tu mogućnost.

Ako je izbor prava napravljen, tada nasljednici imaju opciju sporazuma i mogu izabrati nadležnost suda države članice čije je pravo ostavitelj izabrao kao mjerodavno, što može biti samo pravo države članice ostaviteljevog državljanstva (čl. 5./1.). Dakle, to nikada ne može biti nadležnost suda neke treće države.

Takvo sadašnje rješenje može bitno otežati ostvarivanje prava nasljednicima. To znači da će nasljednici, u situaciji u kojoj se primjenjuje pravo različito od države njihovog uobičajenog boravišta i države u kojoj se nalazi većina ostavine, nužno biti uključeni u ostavinski postupak na njima stranom jeziku, vjerojatno će morati angažirati pravne zastupnike u drugoj državi te će im ostvarivanje prava biti teže, a i troškovi veći.

S obzirom na broj građana Europske unije koji, radi profesionalnih i ekonomskih razloga, odlazi živjeti i raditi u druge države članice, mogućnost izbora nadležnosti od strane ostavitelja ili nasljednika mogla bi za velik krug zainteresiranih stranaka značiti faktično olakšavanje ostvarivanja prava nasljednika.

Kada bi se dopustio takav izbor nadležnosti, sud neke druge države članice morao bi primijeniti mjerodavno pravo koje nije *lex fori* i o odredbama tog prava dobiti odgovarajuće informacije od pravosudnog tijela druge države članice. To bi moglo predstavljati određeni izazov za sudove, ali i sada postoji obveza pružanja informacija među državama članicama i komunikacija među institucijama na razini Europske unije (čl. 77.). S druge strane, vođenje postupka u državi uobičajenog boravišta nasljednika, na jeziku te države članice značilo bi olakšavajuću poziciju za zainteresirane stranke. Te osobe su u težoj poziciji od institucija, poput sudova ili javnih bilježnika, kada trebaju ostvariti svoja prava pred sudovima drugih država članica. Potvrda o nasljeđivanju izdana od strane suda čiju su nadležnost izabrali nasljednici, kako bi im bilo lakše sudjelovati u ostavinskom postupku i provesti ga, proizvodi učinke u svim državama članicama pa bi ju nasljednici mogli upotrijebiti u državi koja je bila država uobičajenog boravišta ostavitelja u vezi one imovine koja se tamo nalazi, a što je možda tek manji dio ostavine. U sadašnjoj situaciji, nasljednici su često prisiljeni da u državi koja nije država suda čiju bi nadležnost izabrali da je učinjen izbor prava i da za to imaju priliku traže izdavanje Potvrde o nasljeđivanju, da bi je zatim upotrijebili u drugoj državi članici u kojoj se nalaze i oni, kao i glavnina ostavine, i to recimo nepokretna imovina, čiji je prijenos vlasništva povezan s upisom u upisnike, a što je regulirano nacionalnim pravom.

Projekt "MAPE" također je detektirao, u svom istraživanju iskustava javnih bilježnika država članica, kao manjkavost Uredbe o nasljeđivanju činjenicu što ne dopušta izbor nadležnosti, ne samo od strane nasljednika, nego i od strane samog ostavitelja, koji bi time mogao postići da nadležan bude sud države članice čije je pravo izabrao kao mjerodavno.¹³⁹ Tako bi već i sam ostavitelj imao više kontrole nad svojim nasljeđivanjem i veću izvjesnost

---

¹³⁹ V. Notaries of Europe, *Monitoring and evaluating the application of the Succession Regulation EU 650/2012-Recommendations*, preporuka 7, str. 5, dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/03/MAPE-Recommendations-EN.pdf> (12. siječnja 2025.).

rezultata ostavinskog postupka te mogao postići lakši prijenos imovine na nasljednike pa je projekt "MAPE" donio preporuku o tome da se razmisli o reviziji Uredbe o nasljeđivanju s obzirom na odredbe o nadležnosti.¹⁴⁰

5.4. Učinci Potvrde o nasljeđivanju u slučaju nasljeđivanja između država članica i trećih država

Veoma izazovno može biti pitanje nasljeđivanja s prekograničnim elementom kada ono uključuje neku državu koja nije država članica, bilo kao državu uobičajenog boravišta ostavitelja, bilo kao državu u kojoj se nalazi imovina ostavitelja. Načelo jedinstva ostavine i nastojanje da se o cijeloj ostavini odluči u jednom postupku u praksi ne funkcionira već kad je riječ i o susjednim državama europskog kulturnog kruga. To se uočava u istraživanju hrvatskih i slovenskih iskustava kad je riječ o Srbiji te Bosni i Hercegovini, u odnosu na ostavinske postupke koji se provode u Hrvatskoj i Sloveniji pa se pribjegava ograničenoj nadležnosti, ako se unaprijed može očekivati da odluka donesena u državi članici neće biti prihvaćena u trećoj državi. U takvim situacijama učinak Potvrde o nasljeđivanju ne može pomoći nasljednicima u ostvarivanju njihovih prava, jer rješenja koje nudi Uredba o nasljeđivanju nisu primjenjiva i vjerojatno neće biti prihvaćena u trećim državama.

Uredba o nasljeđivanju ne utječe u primjenu postojećih međunarodnih konvencija, a posljedice takvog rješenja veoma su vidljive u onim državama članicama gdje postoje velike zajednice imigranata iz trećih država. Prema Dutti, u Njemačkoj i dalje vrijedi njemačko-turska konvencija o nasljeđivanju (aneks konvencije iz 1929. godine), konvencija o nastanu sklopljena između Njemačke i Perzijskog carstva iz 1929. godine te njemačko-sovjetski konzularni ugovor iz 1958. godine.¹⁴¹ To će za mnoge građane Europske unije, koji su državljani trećih država, značiti da se na njih neće primjenjivati Uredba o nasljeđivanju, već postojeće konvencije, prema čl. 75. Uredbe o nasljeđivanju. Stoga Dutta smatra da bi zakonodavac Europske unije države članice trebao ovlastiti i ohrabriti da takve konvencije otkažu.¹⁴²

---

¹⁴⁰ *Ibid.*, str. 6.

¹⁴¹ V. Dutta, A., *op. cit.* bilj. 21, str. 21 -22.

¹⁴² *Ibid.*

Poseban slučaj su države članice sa značajnim brojem stanovnika državljana trećih država islamskog kulturnog kruga (primjerice Španjolska i Francuska u odnosu na Maroko, čiji brojni državljani žive u obje navedene države članice). U slučaju Španjolske, Francuske i Maroka, iako postoji više međunarodnih konvencija između tih država, primjerice o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja, uključujući i u slučaju nasljedstva, ne postoje konvencije o nasljeđivanju. Razlog tome je potpuna razlika u materijalnim odredbama nacionalnih prava tih država članica u odnosu na marokansko dominantno primjenjivo nasljedno pravo, koje je u opreci s javnim poretkom država članica Europske unije.¹⁴³ Stoga, prema iskustvima primjerice francuskih pravnih stručnjaka, često može doći do primjene dva nasljedna statuta, jedan koji će se primjenjivati na imovinu u Francuskoj, a drugi na imovinu u Maroku te će se u svakoj državi provesti odvojen ostavinski postupak.¹⁴⁴ To sigurno komplicira i produžuje ostvarivanje prava za nasljednike.

Sve više stanovnika Europske unije ima digitalnu imovinu, a ona je najčešće vezana za platforme koje su registrirane u Sjedinjenim Američkim Državama ili Velikoj Britaniji. To, primjerice, može biti *PayPal* račun, *Revolut* račun ili *YouTube* kanal koji je pripadao ostavitelju. S obzirom na to, potreba priznavanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju u trećim državama bila bi naročito izražena u slučaju nasljeđivanja digitalne imovine.

Kako bi se postigla puna primjena načela jedinstva nasljeđivanja uz što lakše ostvarivanje prava koja proizlaze iz nasljeđivanja putem upotrebe Potvrde o nasljeđivanju, intencija europskog zakonodavca trebala bi biti sklapanje novih, što šire primjenjivih međunarodnih konvencija između što šireg kruga država Europske unije s nizom trećih država. Počevši od onih susjednih državama članicama ili s kojima postoje jače ekonomske, društvene i kulturne veze, a što bi dovelo do mogućnosti ostvarivanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju u vezi imovine koja se nalazi u trećim državama. Naravno, uvijek kad je to moguće s obzirom na javni poredak država članica i barem do nivoa izvjesnosti kad je riječ o primjenama različitih nasljednih statuta na ostavinu. Tako bi se olakšalo nasljeđivanje s prekograničnim elementom većem broju osoba kojih se to tiče.

---

¹⁴³ V. Sánchez Vela, A., *La excepción de orden público internacional en sucesiones marroquíes*, diplomski rad, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2021, str. 17-25. (<https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/48569/TFGDRET2021SANCHEZExcep.pdf?sequence=1>, pristup 26. listopada 2024.).

¹⁴⁴ V. Notaires Office, *Tout savoir sur la succession internationale*, 2015., dostupno na: <https://notaires-office.fr/tout-savoir-sur-la-succession-internationale/> (26. listopada 2024.).

5.5. Prikupljanje informacija o ostavini i nasljeđivanje digitalnih dobara

U slučajevima nasljeđivanja s prekograničnim elementom, kad je riječ o nasljednicima, osobama koje imaju pravo upravljati imovinom ili izvršavati oporuku, te javnim bilježnicima koji bi trebali donijeti rješenje o nasljeđivanju i izdati Potvrdu o nasljeđivanju, važno pitanje je kako bi te osobe mogle doći do informacija o sveukupnoj imovini ostavitelja. To može biti posebno izazovno ako je ostavitelj živio i imao imovinu u nekoliko država članica, a naročito ako imovina postoji i u trećim državama. Bez znanja o tome što je sve sastav ostavine, ne može se ni očekivati da će Potvrda o nasljeđivanju proizvoditi očekivane učinke.

Dok je u slučaju nekretnina mnogo očitije da neka imovina postoji i da je pripadala nekom ostavitelju, može biti puno teže dobiti saznanja o postojanju bankovnih računa, polica životnih osiguranja i slično. Digitalna dobra i digitalna imovina predstavljaju još veći izazov kad je riječ o otkrivanju postojanja takve imovine iza ostavitelja ili kad je riječ o ostvarivanju prava nasljednika. Građani Europske unije nailaze na poteškoće kada planiraju nasljeđivanje takve imovine nakon svoje smrti, a nasljednici nailaze na poteškoće kad je riječ o korištenju ili pristupu takvoj imovini.¹⁴⁵

Ako je prema nacionalnim propisima neke države članice, kao što je to slučaj prema hrvatskom pravu, potrebno identificirati svu imovinu koja je predmet ostavine da bi se uopće mogao provesti postupak nasljeđivanja te imovine, ostavitelj bi najbolje postupio kada bi vodio popis svoje digitalne imovine, a podatke o pristupu, primjerice lozinke, učinio poznatima nasljednicima.¹⁴⁶ Trenutno nema boljeg načina da onaj tko ima pravni interes sazna od čega se točno sastoji imovina ostavitelja.

Pristup digitalnoj imovini u pravilu je moguć samo osobama koje imaju lozinku, što se posebno odnosi na kriptovalute, koje su, ne zna li netko lozinku, zauvijek izgubljene za nasljednika.¹⁴⁷ No, bitno je formalno odrediti tko je nasljednik neke imovine, jer ako se dogodi da neka druga osoba koja nije nasljednik ima lozinku za pristup toj imovini te joj

---

¹⁴⁵ V. European Law Institute, *ELI Succession of Digital Assets, Data and other Digital Remains*, dostupno na: (<https://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects/current-projects/eli-succession-of-digital-assets-data-and-other-digital-remains>) (2. prosinca 2024.).

¹⁴⁶ V. Hobljaj, H., *op. cit.*, bilj. 70, str. 52.

¹⁴⁷ *Ibid.*, str. 43.

pristupi i prenese je u svoje vlasništvo, iako na to nema pravo, to može dovesti do pravno spornih situacija.¹⁴⁸

Rješenja za takve situacije tek treba pronaći i postići harmonizaciju pravne regulative na području država članica, kao i u odnosu na treće države. Kad je riječ o digitalnoj imovini i kriptovalutama, moguće rješenje je uspostava sigurnih platformi na nadnacionalnom nivou gdje bi građani mogli pohranjivati podatke o svojoj digitalnoj imovini, pristupnim kodovima i podatke o svojim nasljednicima, a kojima bi nasljednici mogli pristupiti temeljem Potvrde o nasljeđivanju kako bi ostvarili svoja nasljedna prava.¹⁴⁹

Kad je riječ o bankovnim računima ili investicijskim fondovima, oni se uobičajeno registriraju uz pomoć nacionalnog identifikacijskog broja u zemlji u kojoj se neka usluga financijskog sektora nudi. Građani Europske unije imaju pravo otvoriti bankovni račun u drugoj državi članici u kojoj nemaju prebivalište ili uobičajeno boravište.¹⁵⁰ Može biti teško uopće saznati je li neki ostavitelj imao bankovni račun u nekoj drugoj državi članici, u kojoj možda nije imao nastan ili u njoj uobičajeno boravio. Također, čak i ako se zna u kojoj državi je neka osoba mogla imati otvorene bankovne račune, može biti teško uspostaviti vezu između neke imovine i neke osobe radi višestrukih identifikacijskih isprava kojima se ta osoba služi. Primjerice, svaka osoba koja ima državljanstvo jedne države članice, a uobičajeno boravi u drugoj državi članici, uobičajeno ima barem dva različita osobna identifikacijska broja, a tome se ponekad moraju pribrojiti još i nacionalni porezni broj (u hrvatskom slučaju, OIB je različit od broja osobne iskaznice) te broj putovnice. Još kompliciranije, osoba koje ima državljanstvo neke države članice ili uobičajeno boravište unutar te države, a uz to i državljanstvo treće države, u nekim slučajevima može imati dva državljanstva, dva broja putovnice, dva nacionalna identifikacijska broja. Čini se da sadašnje rješenje na području država članica uvijek ostavlja mogućnost da se neka imovina ne može lako identificirati, bilo da se radi o digitalnim dobrima, udjelima u fondovima ili računima u bankama.

Nadalje, postavlja se pitanje tko ima pravo pristupa informacijama o imovini na bankovnim računima ili u fondovima. Naime, da bi nasljednici mogli ostvariti to pravo, prvo bi trebali institucijama koje drže tu imovinu predočiti Potvrdu o nasljeđivanju. Kad je riječ o pravu pristupa službenih osoba koje trebaju izdati Potvrdu o nasljeđivanju toj imovini,

---

¹⁴⁸ *Ibid.*

¹⁴⁹ *Ibid.*

¹⁵⁰ V. Službene internetske stranice Europske unije, *Bankovni računi u EU*, dostupno na: https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/bank-accounts-eu/index_hr.htm (27. listopada 2024.).

projekt "MAPE" ustanovio je da javni bilježnici država članica imaju poteškoća kad je riječ o dobivanju informacija o imovini od predstavnika banaka i osiguravajućih kuća, kad je riječ o nasljeđivanju s prekograničnim elementom.¹⁵¹ Prema tom istraživanju, institucije koje imaju podatke o toj imovini često odbijaju podijeliti informacije s javnim bilježnicima pozivajući se na profesionalnu tajnu. Stoga je preporuka projekta "MAPE" da se poboljša komunikacija javnih bilježnika s predstavnicima tih institucija, kako bi se naglasila važnost prikupljanja informacija o ostavini, jer njihovi pokušaji da dođu do informacija često ostaju bez odgovora.¹⁵² S druge strane, te institucije ponekad odbijaju prihvatiti Potvrdu o nasljeđivanju kao ispravu temeljem koje nasljednici mogu ostvariti svoja prava te zahtijevaju isprave izdane od strane nacionalnih tijela ili pak inzistiraju na Potvrdi o nasljeđivanju čak i kada bi nasljednici trebali moći ostvariti svoja prava i putem nacionalnih rješenja o nasljeđivanju.¹⁵³

Banke i osiguravajuće kuće ponekad dovode u pitanje ulogu javnih bilježnika kao povjerenika suda te stoga ne žele s njima podijeliti informacije koje su im dostupne. Još jedna preporuka projekta "MAPE" jest da bi javne bilježnike trebalo uključiti u listu nadležnih tijela koja se mogu smatrati sudom, upravo kako bi se naglasila njihova ovlast da zahtijevaju i dobivaju takve informacije, što su malobrojne države članice u trenutku provođenja projekta već napravile¹⁵⁴, neke se nisu izjasnile¹⁵⁵, a neke su izrijeком navele da u njihovom slučaju samo pravosudni organi imaju smatrati sudovima.¹⁵⁶

Moguće rješenje na području Europske unije u budućnosti mogao biti neki oblik nadnacionalnog, europskog identifikacijskog alata ili broja, kao komplementarnog uz nacionalne identifikacijske isprave. Takvo rješenje bi znatno olakšalo identificiranje nečije ukupne imovine, bez obzira u kojoj državi članici se nalazi, te ostvarivanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju nakon smrti te osobe. Moguće je i da bi se takvo ostvarivanje učinaka Potvrde o nasljeđivanju moglo proširiti i na imovinu u trećim državama, ako bi se takav način identifikacije građana država članica Europske unije ustanovio međunarodnim konvencijama. Neki koraci u tom smjeru, doduše usmjereni pretežno na podizanje razine digitalne sigurnosti, zaštitu privatnosti i prevenciju prevara, već su učinjeni s razvijanjem Europskog

---

¹⁵¹ V. Notaries of Europe, *Monitoring and evaluating the application of the Succession Regulation EU 650/2012-Recommendations*, preporuka 2, str. 2, dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/03/MAPE-Recommendations-EN.pdf> (12. siječnja 2025.).

¹⁵² *Ibid.*

¹⁵³ *Ibid.*

¹⁵⁴ *Ibid.*, str. 4, to su učinile Mađarska i Estonija.

¹⁵⁵ *Ibid.*, radi se o Hrvatskoj, Španjolskoj, Njemačkoj, Belgiji, Češkoj, Latviji, Irskoj, Italiji, Malti, Portugalu i Rumunjskoj.

¹⁵⁶ *Ibid.*, to su učinile Austrija, Bugarska, Cipar, Francuska, Grčka, Litva, Luxemburg, Nizozemska, Poljska i Slovenija.

digitalnog novčanika¹⁵⁷, koji će možda u budućnosti postati općeprihvaćeni alat takve nadnacionalne identifikacije. Također, moguće je da bi Europski digitalni novčanik možda u budućnosti mogao postati sredstvo identifikacije i pristupa i ostaloj digitalnoj imovini, poput digitalnog sadržaja na platformama.

Ipak, bez odgovarajuće komunikacije sudova i javnih bilježnika, koji u Europskoj uniji većinom vode ostavinske postupke, s bankarskim i osiguravajućim sektorom te adekvatnih ovlasti javnih bilježnika nije moguće efikasno provoditi primjenu Uredbe o nasljeđivanju te osigurati očekivane učinke Potvrde o nasljeđivanju.

5.6. Upisivanje vlasništva nekretnina u nacionalne upisnike temeljem Potvrde o nasljeđivanju

Kad je riječ o nekretninama, iskustva država članica u korištenju Potvrde o nasljeđivanju u svrhu upisa prava vlasništva u nacionalne upisnike takve imovine pokazuju da problem predstavljaju razlike u nacionalnim zakonodavstvima, s jedne strane pri izdavanju, a s druge strane vezano uz podatke koje zahtijevaju mnogi nacionalni upisnici da bi proveli upis. Zbog toga se može dogoditi da izdana Potvrda o nasljeđivanju za zainteresirane stranke ne proizvede očekivane učinke lakog, brzog i harmoničnog ostvarivanja prava. Nije poželjno niti očekivano da je korištenje Potvrde o nasljeđivanju, kao glavnog nadnacionalnog instrumenta provedbe Uredbe o nasljeđivanju, povezano s poteškoćama u primjeni.

Problem ispunjavanja obrasca zahtjeva za izdavanje Potvrde o nasljeđivanju informacijama koje se odnose na identifikaciju imovine jest u tome što tijelo nadležno za izdavanje nema informacije o nekretninama koja se nalazi u drugoj državi članici niti ima mogućnost da provjeri informacije koje im dostave stranke. Stoga, vjerojatno, u sadašnjem rješenju Uredbe o nasljeđivanju popunjavanje obrasca informacijama takvog tipa nije obavezno, nego fakultativno.

S druge strane, ne postoji konsenzus država članica oko toga da je samo Potvrda o nasljeđivanju, onda kada ne sadrži informacije o sastavu ostavine pa čak i ako postoji samo

---

¹⁵⁷ V. European Commission, *EU Digital Identity Wallet*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/EUDIGITALIDENTITYWALLET/EU+Digital+Identity+Wallet+Home> (27. listopada 2024.).

jedan nasljednik, dovoljna za provedbu upisa prava vlasništva u nacionalne upisnike nepokretne imovine. Potvrda o nasljeđivanju je pravni instrument proizašao iz autonomnog pravnog sustava nasljeđivanja kojeg je uspostavila Uredba o nasljeđivanju. Ona nedvojbeno dokazuje nečiji status nasljednika, temeljem prava mjerodavnog za to nasljeđivanje, uz poštovanje odredbi tog prava. No, pri upisu vlasništva nekretnina temeljem Potvrde o nasljeđivanju države članice u vođenju svojih nacionalnih upisnika primjenjuju iste one kriterije koji su potrebni za upis kada nadležna tijela tih država članica izdaju nacionalna rješenja ili potvrde o nasljeđivanju. Jedna mogućnost je da nadležna tijela država članica uzmu u obzir dokaznu snagu Potvrde o nasljeđivanju te kombiniraju tako dokazane činjenice s činjenicama kojima ta tijela raspolažu. Primjerice, da utvrde tko je zadnji upisani vlasnik neke nepokretne imovine u nekom nacionalnom upisniku pa zaključe da upis treba dozvoliti univerzalnom pravnom sljedniku te osobe. Druga mogućnost je konsenzus oko toga da Potvrda o nasljeđivanju uvijek mora sadržavati informacije potrebne za identifikaciju imovine, ali u tom slučaju mora biti uspostavljena veoma snažna i pouzdana mreža pravosudne suradnje kad je riječ o utvrđivanju sastava ostavine. To bi značilo i promjenu nekih odredbi Uredbe o nasljeđivanju i Provedbene uredbe kojima bi se popunjavanje obrasca svim relevantnim informacijama učinilo obaveznim.

Projekt “MAPE” donio je nekoliko preporuka upravo vezano uz informacije koje su uključene u Potvrdu o nasljeđivanju. Europska unija trebala bi pojednostaviti proces ispunjavanja Potvrde o nasljeđivanju i informacija koje se u obrascu Potvrde o nasljeđivanju traže¹⁵⁸ te bi uz to trebala pozvati države članice da upotpune informacije sada dostupne na Europskog portalu e-pravosuđe o tome što je potrebno za upis prava vlasništva nekretnina u pojedinim državama članicama, koje informacije mora sadržavati Potvrda o nasljeđivanju ili koje dodatne dokumente uz nju treba dostaviti.¹⁵⁹ To bi izdavateljima, većinom javnim bilježnicima, omogućilo izdaju Potvrdu o nasljeđivanju koja proizvodi očekivane učinke.

Još jedna preporuka projekta “MAPE” jest da Europska unija na nivou država članica učini obaveznim uspostavu nacionalnih registara izdanih Potvrda o nasljeđivanju, a poželjno bi bilo da ti registri uključuju i podatke o izmjenama, ispravcima i opozivu te da budu međusobno povezani, odnosno dostupni sudovima, javnim bilježnicima i ostalim tijelima koja se bave ostavinskim postupcima u državama članicama.¹⁶⁰ Neke države već imaju takve

---

¹⁵⁸ V. Notaries of Europe, *Monitoring and evaluating the application of the Succession Regulation EU 650/2012-Recommendations*, preporuka 14, str. 10, dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/03/MAPE-Recommendations-EN.pdf> (12. siječnja 2025.).

¹⁵⁹ *Ibid.*

¹⁶⁰ *Ibid.*, preporuka 15, str. 10.

međusobno povezane centralne registre, što je model koji bi sve države članice trebale slijediti.

Situacija da se Potvrda o nasljeđivanju izdana u jednoj državi članici ne može priznati kao pravni instrument koji nasljednicima dopušta upis prava vlasništva nekretnine u upisnik druge države članice trebala bi biti veoma izniman slučaj, a ne nešto što se često može očekivati ako je za nasljeđivanje koje uključuje nepokretnu imovinu bilo nadležno tijelo neke druge države članice.

6. ZAKLJUČAK

Iskustva gotovo desetogodišnje primjene Uredbe o nasljeđivanju i Potvrde o nasljeđivanju pokazuju da je uvođenje jedinstvene europske isprave o nasljeđivanju bilo neophodno za efikasno ostvarivanje prava stečenih nasljeđivanjem s međunarodnim elementom. Velikom broju građana država članica omogućeno je da Potvrdom o nasljeđivanju jednostavnije i brže ostvaruju svoja nasljedna prava u drugim državama članicama. Ostvaren je velik napredak u slobodi kretanja na području Europske unije i u pravnoj sigurnosti građana. Upravo na polju nasljednog prava, ostvaren je vjerojatno najveći razvoj legislative Europske unije, a posebno uspostavom Potvrde o nasljeđivanju kao autonomnog pravnog instrumenta.¹⁶¹

Ipak, veliki broj nasljednopravnih predmeta u kojima je posljednjih godina Sud tumačio Uredbu o nasljeđivanju te rezultati međunarodnih projekata o Uredbi o nasljeđivanju u koje su bili uključeni pravni teoretičari i praktičari, najčešće javni bilježnici, poput npr. projekta “MAPE”, pokazuju da postoje još mnoge prepreke nesmetanom ostvarivanju učinaka Potvrde o nasljeđivanju. Još uvijek ima prostora za značajno poboljšanje postojećih rješenja u pogledu njenih učinaka.

Veliki problem za sudove i javne bilježnike kao povjerenike sudova predstavlja identificiranje prekograničnog elementa nasljeđivanja, a time i potrebe za izdavanjem Potvrde o nasljeđivanju. Slijedom toga predlaže se uspostavljanje boljeg sustava podrške i jasniji naputci javnim bilježnicima kao onima koji se većinom bave ostavinskim postupcima u državama članicama.¹⁶² No, za mogućnost ostvarivanja učinaka Potvrde o nasljeđivanju, prijenos imovine ostavitelja nasljednicima ili dobivanje informacija o toj imovini, važni su i ostali dionici uključeni u ostvarivanje prava koja proizlaze iz nasljeđivanja s prekograničnim elementom. To su bankarske institucije i ostale institucije koje vode podatke ili su u posjedu

---

¹⁶¹ V. Dutta, A. *op. cit.* bilj. 21, str. 9.

¹⁶² V. Notaries of Europe, *Monitoring and evaluating the application of the Succession Regulation EU 650/2012-Recommendations*, preporuke 1 i 4, str. 1 i str. 4, dostupno na: <https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/03/MAPE-Recommendations-EN.pdf> (12. siječnja 2025.).

možebitne imovine ostavitelja, sudovi, različiti nacionalni upisnici, a koji nisu dovoljno upoznati s funkcijama Potvrde o nasljeđivanju i njenim predmnijevanim učincima.

Vezano uz to, od presudne je važnosti uspostavljanje bolje pravosudne suradnje i intenzivnije komunikacije među nadležnim tijelima i postizanje veće informiranosti svih dionika nasljeđivanja s međunarodnim elementom.¹⁶³ To se može postići kako putem informacija koje bi države članice mogle učiniti dostupnima kroz Europski portal e-pravosuđe tako i uspostavljanjem zajedničkih baza podataka koje bi bile dostupne javnim bilježnicima kao povjerenicima sudova nadležnih za ostavinske postupke. Javni bilježnici bi na području cijele Europske unije trebali moći lako i brzo komunicirati kako međusobno tako i s ostalim institucijama. To je važno kako bi se jednostavnije dolazilo do informacija potrebnih za izdavanje Potvrda o nasljeđivanju koje mogu proizvesti željene učinke. S druge strane, pristup takvim bazama podataka važan je i za informiranje onih koji učinke Potvrde o nasljeđivanju trebaju realizirati (npr. banke). Preporuka projekta „MAPE“ da se bilježnike uključi u popis nadležnih tijela koja se smatraju sudovima¹⁶⁴ sigurno ne bi bila lako ostvariva u slučaju svih država članica, radi želje za očuvanjem njihovih nacionalnih pravnih rješenja i postojećeg pravnog sustava. No, predstavljala bi najbolji način da ti pravni profesionalci, kao oni koji najčešće izdaju Potvrdu o nasljeđivanju, budu u mogućnosti osigurati da ona proizvodi učinke i da građani bez zapreka mogu ostvariti prava koja proizlaze iz nasljeđivanja s prekograničnim elementom.

Kad je riječ o važenju trajanja preslika Potvrde o nasljeđivanju, mogućim greškama ili naknadnim nadopunama (npr. kad je riječ o krugu korisnika) na nivou svih država članica najbolje rješenje bio bi registar svih izdanih Potvrda o nasljeđivanju, s mogućnošću da se prate i njihove eventualne izmjene ili opozivi.¹⁶⁵ Takav nadnacionalni registar omogućio bi i veće povjerenje ostalih dionika važnih za ostvarivanje prava iz nasljeđivanja u Potvrdu o nasljeđivanju i njene učinke, ako bi mogli imati uvid u podatke u tom registru. Iz perspektive nasljednika, slučajevi poput administrativnih grešaka ili naknadnih modifikacija više ne bi bili tako ugrožavajući za ostvarivanje njihovih prava i ne bi dovodili do potrebe obraćanja sudovima, jer bi i izmjene i korekcije Potvrde o nasljeđivanju bile vidljive svim dionicima.

---

¹⁶³ U tom smislu i projekt „MAPE“, preporuka 2, str. 2.

¹⁶⁴ U tom smislu i projekt „MAPE“, preporuka 5., str. 4.

¹⁶⁵ U tom smislu i projekt „MAPE“, preporuka 15, str. 10.

Podaci koji se traže kroz obrazac zahtjeva Potvrde o nasljeđivanju i neobaveznost navođenja predmeta ostavine ostaju veliki problem, najviše u slučaju upisivanja vlasništva nekretnina u upisnike. Zapravo bi, za nesmetano ostvarivanje učinaka Potvrde o nasljeđivanju, ona morala sadržavati sve podatke potrebne za identifikaciju imovine te upisivanje prava vlasništva prema pravilima države članice izvršenja i to bi trebalo biti obavezno pri njenom izdavanju. Bolja pravosudna suradnja država članica i protočnija komunikacija javnih bilježnika, sudova, upisnika i ostalih institucija država članica dopustile bi da izdavatelj Potvrde o nasljeđivanju u državi članici podrijetla u nju s povjerenjem može uključiti podatke važne za identifikaciju imovine, koje su verificirala nadležna tijela države članice izvršenja. To, osim operativnih i tehničkih rješenja, vjerojatno zahtijeva i politički konsenzus država članica te reviziju nekih odredbi Uredbe o nasljeđivanju i Provedbene uredbe. Također, davanje veće autonomije ostaviteljima i nasljednicima da izaberu nadležnost onoga suda koji bi možda najbolje mogao provesti ostavinski postupak s prekograničnim elementom¹⁶⁶ smanjilo bi zapreke za nasljednike, posebno kad je riječ o upisivanju vlasništva nekretnina u upisnike. Stoga bi ta revizija Uredbe o nasljeđivanju svakako trebala uključivati i dopuštanje veće autonomije stranaka u izboru sudske nadležnosti.

Kad je riječ o digitalnoj imovini, trebalo bi jasno definirati da se učinak Potvrde o nasljeđivanju proteže i na nju te kreirati takva nadnacionalna rješenja koja dopuštaju identifikaciju te imovine i prijenos nasljednicima.¹⁶⁷ To se prije svega odnosi na neki oblik nadnacionalne identifikacije građana država članica i registara digitalnih dobara, kojima nasljednici mogu pristupiti temeljem Potvrde o nasljeđivanju.¹⁶⁸ U tom kontekstu, važno je naglasiti da to izvjesno znači i potrebu sklapanja međunarodnih sporazuma kako bi Potvrda o nasljeđivanju mogla ostvarivati učinke i u trećim državama, prije svega Sjedinjenim Američkim Državama i Velikoj Britaniji, kao mjestu registracije velikog broja digitalnih platformi za ulaganje ili trgovanje digitalnim dobrima, ili platformi na kojima se nalazi druga digitalna imovina.

Statistička istraživanja o građanima Europske unije koji nisu državljani države svog uobičajenog boravišta pokazuje da više njih ima državljanstvo trećih država, nego država članica. Ti građani su, po sadašnjem zakonskom rješenju, najčešće isključeni iz područja

---

¹⁶⁶ U tom smislu i projekt „MAPE preporuka 7, str. 5.

¹⁶⁷ V. Hobljaj, H., *op. cit.* bilj. 70, str. 48.

¹⁶⁸ *Ibid.*, str. 54., slično predlaže Hobljaj kad je riječ o ulozi javnih bilježnika pri nasljeđivanju digitalne imovine.

primjene Uredbe o nasljeđivanju i učinaka Potvrde o nasljeđivanju. Ili je to zato što su na snazi davno ugovorene međunarodne konvencije među državama članicama i trećim državama¹⁶⁹ ili zato što dolazi do ograničenja postupka kad je riječ o imovini koja se nalazi u trećim državama, jer se ne može očekivati da će odluke donesene u državama članicama tamo biti prihvaćene. Za velik broj građana Europske unije, uspostavljanje novih i širih međunarodnih konvencija između barem većine država članica i trećih država značilo bi stvarno olakšavanje pozicije takvih ostavitelja i njihovih nasljednika. Uvijek, naravno, kad je to moguće, s obzirom na bitne razlike u pravnim sustavima i potrebnu poštivanja javnog poretka Europske unije.

Zaključno, europski zakonodavac trebao bi revidirati različita rješenja iz Uredbe o nasljeđivanju, od pitanja sudske nadležnosti do podataka koji se obavezno moraju nalaziti u Potvrdi o nasljeđivanju. Međunarodnim konvencijama trebalo bi omogućiti da Potvrda o nasljeđivanju proizvodi učinke za različite tipove imovine koja je predmet nasljeđivanja i na području što šireg broja trećih država. Na području država članica, trebalo bi uspostaviti snažniju pravosudnu suradnju i fluidniju komunikaciju svih dionika radi nesmetanog ostvarenja učinaka Potvrde o nasljeđivanju.

---

¹⁶⁹ V. poglavlje 5. ovog rada, "Učinci Potvrde o nasljeđivanju u slučaju nasljeđivanja između država članica i trećih država", str. 45.

7. POPIS LITERATURE

Knjige i članci:

1. Aras Kramar, S., *Nasljednopravna stvar s prekograničnim elementom i nadležnost u okviru Uredbe (EU) br. 650/2012 - neka hrvatska i slovenska iskustva i dvojbe*, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, vol. 41, br. 1, 2020, 98-112.
2. Dutta, A., *Novo međunarodno nasljedno pravo Evropske unije – prvo čitanje Uredbe o nasljednom pravu*, Nova pravna revija, 4:7/2013, 9-22.
3. Hoblaj, H., *Javni bilježnici i usporedna primjena Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju, Uredbe br. 2016/1103 o bračnoimovinskom režimu i Uredbe br. 2016/1104 o imovini registriranih partnerstava*, Javni bilježnik, Vol. XXIV (2020) 47, 84-106.
4. Hoblaj, H., *Pravna regulacija i praktična primjena nasljeđivanja digitalne imovine*, Javni bilježnik, Vol. XXVII (2024) 51, 40-57.
5. Hoško, T.; Bolonja, B., *Europska potvrda o nasljeđivanju - pravna priroda i učinci*, Hrvatska pravna revija, 2 (2018), str. 13-22.
6. Josipović, T. (ur.), *Privatno pravo Europske unije - posebni dio*, Zagreb, Narodne novine., 2022.
7. Milaković, G., *Europska potvrda o nasljeđivanju kao zemljišnoknjižna isprava i dostava te potvrde*, Javni bilježnik, Vol. XXII (2018) 45, 25-32.
8. Poretti, P., *Odlučivanje o imovinskim odnosima bračnih drugova u ostavinskim postupcima sukladno Uredbi 2016/1103 o bračnoimovinskom režimu*, Javni bilježnik, Vol. XXI (2017) 44, 57-72.

9. Porreti, P., *Uloga javnih bilježnika u pravu EU s osvrtom na sudsku praksu*, Javni bilježnik, Vol. XXIII (2019) 46, 7-24.

Normativni akti:

1. Povelja Europske unije o temeljnim pravima (SL C 202, 7.6.2016., str. 389–405).
2. Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL L 359, 16.12.2014, str. 30–84).
3. Ugovor o funkcioniranju Europske unije od 13. prosinca 2007. – pročišćeni tekst (SL C 202, 7. 6. 2016., str. 47–360).
4. Uredba (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL L 201, 27.7.2012, str. 107–134).
5. Uredba Vijeća (EU) 2016/1103 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima (SL L 183, 8.7.2016, str. 1–29).
6. Uredba Vijeća (EU) 2016/1104 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima imovinskih posljedica registriranih partnerstava (SL L 183, 8.7.2016, str. 30–56).
7. Zakon o nasljeđivanju, Narodne novine, 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19.

8. Zakon o provedbi Uredbe (EU) br. 650/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnim isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju, Narodne novine, 152/2014.
9. Zakon o zemljišnim knjigama, Narodne novine, 63/19, 128/22, 155/23, 127/24.

Drugi znanstveni i stručni radovi:

1. Aras Kramar S., Vučko K., *Vodič za primjenu Uredbe (EU) br. 650/2012 o nasljeđivanju*, elektroničko izdanje, Hrvatski pravni centar, 2020, dostupno na: https://www.hok-cba.hr/wp-content/uploads/2021/11/vodiu_za_primjenu_uredbe_o_nasljedivanju.pdf (15. listopada 2024.).
2. Aras Kramar S., Turk M., Vučko K., *Završno izvješće o provedenom istraživanju o primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji*, elektroničko izdanje, Hrvatski pravni centar, 2019, dostupno na: https://www.hjk.hr/Portals/0/ForumUpload/dokumenti/Zavrsno%20izvjesce_hrv.pdf, (18. listopada 2024.).
3. Sánchez Vela, A., *La excepción de orden público internacional en sucesiones marroquíes*, diplomski rad, Universitat Pompeu Fabra, Barcelona, 2021, dostupno na: https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/48569/TFGDRET2021SANCHEZE_xcep.pdf?sequence=1, (26. listopada 2024.).
4. Wautelet, P., *Case study - cross border successions (advanced level)*, Academy of European Law, 2017, dostupno na: https://era-comm.eu/Better_Applying_the_EU_Regulations/kiosk/pdf/case_studies/topic3/Case_study_topic3_Advanced_EN.pdf (30. siječnja 2025.).

Presude i mišljenja:

1. Mišljenje Nezavisnog odvjetnika Macieja Szpunara od 14. srpnja 2022., predmet C-354/21, *R.J.R. protiv Registru centras VĮ*, EU:C:2022:587.
2. Presuda Suda Europske unije od 1. ožujka 2018., *Mahnkopf*, C-558/16, EU:C:2018:138.
3. Presuda Suda Europske unije od 21. lipnja 2018., *Oberle*, C-20/17, EU:C:2018:485.
4. Presuda Suda Europske unije od 17. siječnja 2019., *Brisch*, C-102/18, EU:C:2019:34.
5. Presuda Suda Europske unije od 1. srpnja 2021., *UE, HC protiv Vorarlberger Landes- und Hypothekbank AG-*, C-301/20, EU:C:2021:528.
6. Presuda Suda Europske unije od 9. ožujka 2023., *R.J.R. protiv Registru centras VĮ*, C-354/21, EU:C:2023:184.
7. Presuda Suda Europske unije od 23. siječnja 2025., *Albausy*, C-187/23, ECLI:EU:C:2025:34.

Internetski izvori:

1. European Central Bank, *List of financial institutions, Investment Fund Statistics , Overview of the total number of IFs, including historical data (broken down by country and investment policy)*
https://www.ecb.europa.eu/stats/pdf/money/ecb.ifd_cumulated_overview_tables.en.pdf?c3e805004af5b93802c81dfa7e4a4854, pristup 6. prosinac 2024.).

2. European Commission, *Cross- border successions - A citizen's guide*, str. 3, dostupno na: <https://www.elra.eu/wp-content/uploads/2017/10/DS0417513ENN.en.pdf> (30. siječnja 2025)
3. European Commission, *EU Digital Identity Wallet*, dostupno na: <https://ec.europa.eu/digital-building-blocks/sites/display/EUDIGITALIDENTITYWALLET/EU+Digital+Identity+Wallet+Home> (27. listopada 2024.).
4. European Law Institute, *ELI Succession of Digital Assets, Data and other Digital Remains*, dostupno na: <https://www.europeanlawinstitute.eu/projects-publications/current-projects/current-projects/eli-succession-of-digital-assets-data-and-other-digital-remains> (2. prosinca 2024.).
5. Europski portal e-pravosuđe, *Nasljeđivanje*, dostupno na: <https://e-justice.europa.eu/380/HR/succession> (18. listopada 2024.).
6. Europski portal e-pravosuđe, *Obrasci javnih isprava*, dostupno na: https://e-justice.europa.eu/35981/HR/public_documents_forms?init=true (26. listopada 2024.).
7. Heidenhain, S., *Entry of land plots in a European Certificate of Succession issued in Germany*, Bnt Attorneys in CEE, dostupno na: <https://bnt.eu/legal-news/entry-of-land-plots-in-a-european-certificate-of-succession-issued-in-germany/> (6. prosinca 2024.).
8. Hrvatska javnobilježnička komora, *Projekt CISUR- jačanje pravosudne suradnje u primjeni Uredbe o nasljeđivanju u Hrvatskoj i Sloveniji*, Hrvatska javnobilježnička komora, 7.3.2019., dostupno na: <https://www.hjk.hr/Naslovnica/Vijesti/ArticleId/189/oamid/602> (25. listopada 2024.).
9. Notaires Office, *Tout savoir sur la succession internationale*, 2015., dostupno na: <https://notaires-office.fr/tout-savoir-sur-la-succession-internationale/> (26. listopada 2024.).

10. Notaries of Europe, *MAPE Successions*, 2023., dostupno na:
<https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/09/MAPE-Successions-financial-study.pdf> (12. siječnja 2025.).
11. Notaries of Europe, *Monitoring and evaluating the application of the Succession Regulation EU 650/2012-Recommendations*, dostupno na:
<https://www.notariesofeurope.eu/wp-content/uploads/2023/03/MAPE-Recommendations-EN.pdf> (12. siječnja 2025.).
12. Službene internetske stranice Europske unije, *Bankovni računi u EU*, dostupno na:
https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/financial-products-and-services/bank-accounts-eu/index_hr.htm (27. listopada 2024.).
13. Službene internetske stranice Europske unije, *Činjenice i brojke o Europskoj uniji*, dostupno na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/facts-and-figures-european-union_hr (10. listopada 2024.).